

1966 MAR 11 1966

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

VIENTYBĖ

1886 - 80th ANNIVERSARY YEAR - 1966

80 M. 7 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1966 M. KOVO (MARCH) 3 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 20 C.

Sonė Tomarienė praturtino vaikų literatūrą

VYT. ZALATORIUS

Bene darbščiausia Lietuvos vaikų literatūros kūrėja šilapūs Atlanto yra Sonė Pipiraitė-Tomarienė, kuri štai ir vėl pasirodė su nauju pasakų rinkiniu "Senolės pasakos." Ankstyvesnės jos knygos yra: "Saulės vestuvės", "Trys lepūnai pagyrūnai", "Pasakų sparnai", ir "Užburto Birbynės". Paskutinės trys išleistos Lietuvoje.

Naujoje knygoje, kurią vinjetėmis ir lapo didumo spalvotais piešiniais iliustravo V. Stančiūkaitė-Abraitienė iš Clevelando, į 191 puslapį yra sudėta 11 pasakėlių. Jas Aldutei, Vytukui ir Vardutei papasakoja į svečius atvažiavusi senolė.

Visos pasakos perpintos iliustracijomis gamtos vaizdais

pačios autorės ir stilizuotais liaudies posmais. Nė vienoj nėra jokių baisybių: nei raganių, nei velnių. Niekas niekam galvų nekapoja. Yra tik gerosios laumės, kurios užburia vaikučius ir jiems dainuoja:

Sapnai vaikams,
Drugių vikšrams --
Augint sparnus,
greitus, lengvus.

Kas supras tuos sapnus ir svajas
Pasakas iš jų nupins naujas.

Ir taip senolė pasakoja, kaip senelis, nuėjęs į mokyklą, laumę rado, kaip kadaise katės ir šunys skaitė ir rašė, apie užburto birbynės ir t. t. Gilesnių problemų autorė nekelta, socialinio klausimo nėra -- tai kūryba kūrybai. Jos pasakas vaikai perskaitę tikriausiai gerai miega.

Dauguma "Senolės pasakų" jau buvo spausdinta Tęsiama 9 psl.

RAŠYTOJA SONĖ PIPIRAITĖ - TOMARIENĖ
džiaugiasi savo nauju leidiniu "Senolės pasakos!"
V. Zalatoriaus nuotr.

Vokiečių spauda apie Vasario 16 Lietuvių Gimnazijoje

Kaip matyti iš Vienybės atsiųstų spaudos iškarpų, vokiečių spauda plačiai paminėjo Vasario 16 Gimnazijoje vykusį Lietuvos nepriklausomybės minėjimą ir ta proga paminėtą gimnazijos 15 metų gyvavimo sukaktį.

Lampartheimer Zeitung, Mannheimer Morgen, Rhein-Neckar-Zeitung, Badische Volkszeitung ir Darmstaedter Echo savo vasario 18 d. laidoose ne tik aprašė pačias iškilmes, atpasakojo jose pasakytas lietuvių ir vokiečių kalbas, bet savo pranešimus papuošė ir nuotraukomis tiek iš paties minėjimo, tiek iš moksleivių vaidinimo, kurį programos pabalgoje jie atliko.

Kadangi visi laikraščiai atpasakoja tą patį tik savais žodžiais ir skirtingom antrašėm, tai čia palmsime tik ištraukų iš Lampartheimer Zeitung.

Savo pranešimą tasai laikraštis pavadino "Tag der Erinnerung, der Trauer und der Hoffnung" (Prisiminimų, liūdesio ir vilties diena).

Poantrašėje rašoma, kad lietuvių bendruomenė minėjo savo tautos šventę Huetttenfelde ir dr. Rollman pareiškė: "Ir Lietuvai išaus laisvės diena."

Toliau rašoma: Dr. Friedrich Rollmann, Hamburgo CDU-Bundestago atstovas lietuvių tautinę šventę pavadino prisiminimų, liūdesio ir vilties diena. Dr. Rollmann, kuris kalbėjo Lietuvos ir Vokietijos vėlavomis papuoštoje anksčiau buvusios pilies salėje ryšium su Lietuvos 48-ji nepriklausomybės ir gimnazijos 15 metų veiklos sukakties metais, pareiškė, kad jis esąs įsitikinęs, jog

taip, kaip vokiečiams už geležinės uždangos, taip ir lietuviams išmuš laisvės valanda. Istorija yra įrodžiusi, kad taikingos ir taiką mylinčios tautos negali būti visą laiką pavergtos. Šitai vieną dieną turės suprasti Kremliaus valdovai.

Toliau dr. Rollmann prisiminė Lietuvos istoriją carų ir bolševikų valdymo laikotarpiuose, pabrėždamas, kad politinis apsisprendimas turi būti taikomas ne tik Azijos ir Afrikos tautoms, bet ir toms tautoms, kurios yra Kremliaus vergijoje. Esą, sunku pasakyti, kada ta laisvės valanda išmušianti, bet tai pareisla nuo Kremliaus ir nuo Washingtono.

Bundestago atstovas toliau dėstė, kad jo partija (CDU) turinti didelių šilpatijų lietuviams, kurie yra lojalūs Vokietijos gyventojai ir kurie, kad ir būdami integruoti į vokiečių ūkinį gyvenimą, išlaikė ir puoselėja savo savitą tautinę kultūrą. Kalbėtojas lietuviams ir toliau užtikrino valdžios paramą.

Svečius, kurių tarpe buvo aukščiau minėtas kalbėtojas, vysk. Brazys (iš Romos), JAV kariuomenės atstovai, pabaltiečių organizacijų atstovai ir lietuviai, pradžioje pasveikino Liet. bendruomenės pirmininkas Jonas Vallūnas.

Trumpai peržvelgęs Lietuvos istoriją, Vallūnas kvietė visus darbuotis Lietuvos laisvei. Jisai taipgi padėkojo Vokietijos valdžiai už ligšiolinę paramą, be kurios Vasario 16 gimnazija nebūtų galėjusi gyvuoti.

Moksleivių vardu kalbėjo Mečys Landas, dėkodamas

mokytojams ir auklėtojams už jų darbą ir žadėdamas, kad mokykloje įgytasias žinias jie panaudos laisvos Lietuvos atstatymui.

Iškilmės užbaigtos vaidinimu, kurį atliko Gimnazijos moksleiviai. Jie vaidino savo direktoriaus kun. Broniaus Liubino parašytą trijų dalių vaidelį "Lietuvos kryžiaus keliai."

Pirmojoje dalyje vaidelį iš caro persekiojamos lietuvių mokyklos. Antrojoje -- vaidas iš partizanų veiklos ir jų persekiojimo. Trečioji dalis -- iš dabartinio Lietuvos gyvenimo, kada į kraštą pradeda grįžti Sibiro tremtiniai, bet jie vistiek negali įsikurti savo gimtinėje, nes negauna -- leidimo.

Filmo "Aukso žašis" kūrėja Birutė Pūkėlevičiūtė sako: "Sviestas atelčiai mūsui išelviuoj niekada nebuvo pagrindo tikėti. Vienok net ir beviltės pastangos rodės prasmingos, kol jos buvo tautinės rezistencijos dalis. Išelviujai tolydžio grįmstant į pasyvumą, ir iš kovojančios perelnant į rezignuojančią grupę, meninė veikla nustoja svarbiausio momento -- savo tautinės prasmės." Tačiau, tas nereiškia, kad nustoja humaniškos prasmės, Birute.

Vokiečių spauda ne tik plačiai aprašė Vasario 16 minėjimą Liet. Gimnazijoje Vokietijoje, bet išidėjo ir nuotraukų. Čia vaidas iš vaidinimo "Lietuvos kryžiaus kelias."

VOKIETIJA IR LIETUVA 1914 - 1918 m.

Wieshadene. Vokietijoje išėjo Gerde Lindės "Die Deutsche Politik in Litauen im Ersten Weltkrieg" (13 p. išangos, 265 p. turinio, kainą 35 markės, apie \$8.50). Muensteryje gyvenęs filosofijos daktarato kandidatas išsamiai apžvelgia įvairių vokiečių politinius siekimus Lietuvoje I Pas. karo metu. Vokiečių istorikų Jahrbuecher fuer Geschichte Osteuropa žurnale, 1962 m. gr. numeryje buvo jo straipsnis "Um die Angliederung Kurlands und Litauen" -- šio veikalas dalis. Lietuviai įdomi jo išvada, kad tikruoju Lietuvos nepriklausomybei pagrindu buvo Lietuvių Konferencijos išrinktos Tarybos ("Landesrato") 1917 m. gruodžio 11 d. pareiškimas, paskelbęs nepriklausomą Lietuvą, ankštai surištą su Vokietija. Vasario 16, esą, tebuvo šito pareiškimo "tąsa."

Lindės veikalą recenzuoja amerikietis prof. Stanley W. Page (iš City College, New York), autorius Harvardo u-to 1959 m. išleisto veikalas "The Formation of the Baltic States." Recenziją skelbia amerikiečių istorikų žurnalas The American Historical Review, 1966 m. sausio laidoje. Tenai rašo:

"Vokiečių 1915 m. Lietuvos okupacija pravėrė duris prieštaraujantiems nacionalistiniams siekimams. Vokietijoje vyriausybė (Reichsleitung) ir seimo (Reichstago) demokratinės partijos įvairiai priešinosi Ludendorfo kėsłams įjungti Lietuvą Vokietijon. Prūsijos ir Saksonijos valdovai abu troško tapti Lietuvos galvomis, o katalikų Centro vadas Erzberger pasirinko tikslą apsaugoti katalikišką Lietuvą nuo protestanto nagų.

Vokiečių politika lenkų atžvilgiu turėjo šiek tiek atsilvėgti talkininkų austrų, kas irgi drumstė Lietuvos klausimą. Okupuotoj Lietuvoj lietuviškas nacionalizmas grūmėsi su lenkiškuoju. Šių dviejų tautybių kovingas vėlavas iškėlusieji dvasiškai pagaliau įvėlė ir patį popelėžį per Muencheno nuncijų Pacelli, vėliau tapusį Pijum XII. Lietuvių Brastos Taikos konferencijoje Lietuva buvo svarbiausias "pėstininkas" nykiame šachmatų lošime, kuriame Trockis visomis pajėgomis siekė išeiti lygiomis, o austrai-vokiečiai ir patys bolševikai vis pirmyn kišo netikrąjį politinį apsisprendimą.

Karą Vakaruose vokiečiams pralaimėjus, kelių tūkstančių vyrų glnama Lietuva virto kovos lauku įvairiems lenkų, vokiečių ir bolševikų būriams. Diplomatiškos atžvilgiu, Prancūzijos norai stiprinti Lenkiją su-

kliuvo su Amerikos už Lietuvą stovinčia politika, kurią daugiausia veikė šiam krašte apsigyvenę lietuviai išelviai. Aliantų ramstymas baltųjų rusų ėjo prieš Lietuvos nepriklausomybę."

Prof. Lindės veikalas nepateikia nieko naujo, kas būtų ypač svarbu. Bet jis kruopščiai apžvelgia, visą žinomą tiek vokiečių, tiek austrų archyvinę ir spausdintą medžiagą, todėl žymiai visapusiškai papildo šią istoriją. Pagirtinas yra prof. Lindės bešališkumas ir šaltumas. Jis, tarp kitko, išvedžioja, kad tautų politinio apsisprendimo sąvoka "ir tada, ir dabar, nėra niekas kitas, tik taktikos priemonė tarptautinei opnijai teisinti politika, atremtą ne teisingumu, bet kardu."

VYT. ŠIRVYDAS

Nepamirškite atnaujinti Vienybės prenumeratą.

Vokiečių spaudoje tilpusi nuotrauka iš Vasario 16 Gimnazijos, vaizduoja lietuvaites prie paminklinės didžiojoje Gimnazijos salėje.

Tel. TAylor 7-9842

T H E

Arlington

ONA IR JONAS
VALAIČIAI
Savininkai

Restaurant

385 Arlington Avenue, Brooklyn 8, N. Y.

Ansambliui "Lietuva" 25 metai

Ansamblis, apie kurį dažnai pakalbama Amerikoje ir reikiama pagėdai, kad jis čia kada nors atvyktų pakoncertuoti, ką tik Vilniuje paminėjo savo 25 metų veiklos sukaktį.

Tos sukakties proga Lietuvos Aukščiausios Tarybos prezidiumas visai eilei to ansamblio dalyvių suteikė LTSR nusipelnusio artisto titulus.

Aplie ansamblio veiklą Vilniaus literatūroje ir Mene, tarp kitų dalykų, Juozas Lingys, liaudies artistas ir tautinių šokių žinovas, šitaip rašo:

-- Ką jūs ten pagrosit su tomis kanklėmis ir birbynėmis, ir kam bus įdomios pie-menų dainos bei šoklai? -- dažnai garsiai galvodavo skeptikai, dar nieko nematę ir negirdėję.

Nežiūrint visų techniškų ir kitokių sunkumų, pirmieji žingsniai buvo žengti taip ryžtingai, kad, nepačius nei dviems mėnesiams (1941. II. 22) liaudies ansamblis pirmą kartą pasirodė žiūrovui. Opo nepilnų metų -- 1941 m. lapkričio 16 -- Filharmonijos salėje ansamblis pasirodė jau su pilnu dviejų dalių koncertu.

Bet... atgrįdėjo karas. Kuo labiau ansamblis pradėjo patikti žiūrovams, tuo mažiau vokiškiesiems grobikams; per pusantį metų nebuvo sudainuota nė viena daina Hitlerio karlaunos garbei, nebuvo šlovinamos lietuvių tautai mirti nešančios idėjos. Priešingai, liaudies daina, muzika ir šokis žadino savo krašto meilę, mobilizavo jėgas nepasiduoti mirtinam žmonių priešui -- fašizmui.

Tai nepatiko okupantams, ir 1943 metų kovo aštuonioliktąją Ramygaloje įvyko paskutinis liaudies ansamblio koncertas. Mes tada ir nežinojome, kad Pereslavlyje-Zaleskyje turime savo broliuką -- kolektyvą, dainuojantį tokias pat lietuvių liaudies dainas, šokantį liaudies šokius.

Tokių kolektyvų Pereslavlyje-Zaleskyje buvo net kelias: chorai (vyrų, moterų, mišrus), šokių grupė, liaudies instrumentų, simfoninis, estradinis orkestrai, solistai... Ansamblių meno vadovu buvo dabartinis LTSR Kultūros ministras, nusipelnęs meno veikėjas Juozas Banaitis.

Kolektyvai dirbo labai įtemptai, entuziastingai ir jau 1943 metų rugpiūtyje Maskvoje surengė lietuvių muzikos dekadą. Po dekadinių koncertų sekė didelė gastrolinė kelionė po Uralą, Donbasą ir centrinės Tarybų Sąjungos sritis.

1944 metais, vos nutolus frontui, į Vilnių pradėjo rinktis vieni ir kiti ansamblių dalyviai. Kolektyvo meno vadovo pareigas tuomet ėjo LTSR nusipelnęs artistas P. Stepulis, šokiams vadovavo Z. Parulis. Netrukus atvyko ir pirmasis ansamblio vadovas -- TSRS liaudies artistas J. Svedas.

Beveik viską teko pradėti iš naujo. Bet didelis entuziazmas, meno troškulys, noras dirbti padarė tai, kad repetuojami kūriniai greit buvo paruošiami ir veikiai ansambliui pradėjo koncertinę veiklą.

Viena po kitos sekė gastrolinės išvykos, įrašiusios gražius puslapius į ansamblio istoriją: 1946 m. sėkmingas pasirodymas Maskvoje, 1947 m. -- Rygoje ir Taline, 1948 m. -- lietuvių literatūros ir meno dekadinių koncertai Maskvoje, 1954 m. ansamblis vėl atstovavo lietuvių liaudies menui literatūros ir meno dekadėje šalies sostinėje.

Vėliau -- išvykos į Lenkiją, Rumuniją, atskirų grupių kelionės į Belgiją, Lotynų Ameriką, kolektyvo gastrolinės Demokratinėje Vokietijoje ir Čekoslovakijoje. Kasmet liaudies ansambliui paruošdavo po naują programą, su kuria gastroliuodavo respublikos miestuose, rajonų centruose, kolūkiuose, įmonėse; gana dažnai mūsų liaudies dainomis ir šokiais gėrėdavosi broliški respublikų darbo žmonės. Maskva, Leningradas, daugelio RTFSR centrinių sričių, Latvijos, Estijos, Baltarusijos, Moldavijos, Ukrainos, Gruzijos, Armėnijos ir Azerbaidžano miestai ne kartą priėmė ansambli; lietuviška daina nuskambėjo kai kuriuose Turkmenijos, Kazachijos, Uzbekijos bei Kirgizijos miestuose.

...PER 25 GYVAVIMO METUS SURENGTA APIE 3500 KONCERTŲ. Į šį skaičių, žinoma, neįeina beveik kasdieniniai koncertai per radiją, įrašai plokštelėse, dalyvavimas kino filmuose.

Kiek turėjome žiūrovų? Kas galėjo juos tiksliai suskaičiuoti... Talino Dainų lauke 1947 m. mūsų klausėsi 30.000 su viršum žiūrovų, Brno (Čekoslovakijoje) mūgės aikštėje jų turėjome apie 50.000. O kas galėtų pasakyti, kiek tūkstančių žiūrovų į mūsų koncertus susirinkdavo Rumunijos stadionuose? Pagaliau kam čia taip toli dairytis... Nesuskaičiuojamos žiūrovų minios įvairių švenčių metu mums plojo Kernavėje, Plateliuose, Vilniaus Kalnų parke ir aikštėse.

PRAVAŽIUOTA APIE DU MILIJONAI KILOMETRŲ ĮVAIRIAUSIOMIS SUSISIEKIMO PRIEMONĖMIS: AUTOBUSAIS, SUNKVEŽIMIAIS, TRAUKINIAIS, PLAUKTA LAIVAIS, SKRISTA LĒKTUVAIS, VAŽIUOTA NETGI RATAIS.

Daug šiltų ir gražių žodžių tekdavo išgirsti po koncertų. Laikraščiuose, atsiliepimų knygose teuzrašyta tik mažytė tų atsiliepimų dalelė.

"Ansamblio pasisekimas glūdi toje didžiulėje meilėje, su kuria kolektyvas atlieka kiekvieną savo repertuaro dainą, šoki, instrumentinę pjesę... Kartais užsimiršti, kad esi koncerte, o ne lietuviškame sodžiuje šventės metu -- taip natūraliai, laisvai ir nuoširdžiai dainuoja ir šoka ansamblio dalyviai. Tačiau kiek kūrybinio išradimo, kiek subtilaus meninio takto slepiasi po šiuo išoriniu paprastumu..." rašė laikraštis "Sovetskaja kultura."

"Jūsų pasirodymas mums padarė gilią įspūdį savo išbaigtumu, lyriškumu ir stiliumi. Jums pasisekė pasiekti stiliaus vieningumo, kuris charakteringas liaudies menui. Jūs atvežėte mums savo liaudies širdį, savo truputį liūdnoją, tačiau optimistinę sielą. Mano manymu, šiuo keliu turi vystytis liaudies menas."

... šiuos žodžius ansamblio atlikėjams atsiliepimų knygoje įrašė Prahos konservatorijos profesorius F. Bonušas.

* Lietuvos TSR Ministrų Taryba įpareigojo Valstybinį aukštojo ir specialiojo mokslo vidurinio mokslo komitetą šiemet įsteigti Plungėje statybos technikumą.

LIETUVOJE. -- Scena iš J. Indros baletu "Audronė". Šoka I. Sventickaitė-Kunavičienė (Audronė) ir H. Kunavičius (Ugnius).

Lietuvoje

* Pagal Ministrų Tarybos nutarimą, sklypai individualinei gyvenamųjų namų statybai skiriami iš miestų bei gyvenviečių žemių ir valstybinio žemės fondo neturintam naudojimui. Sklypo plotas nustatomas kiekvienam atveju atskirai, pareinant nuo namo dydžio ir vietos sąlygų -- miestuose nuo 300 iki 600 kvadratinų metrų, už miesto -- vyriausybės nutarimais nustatyto dydžio. Už sklypo naudojimą imama nustatyta nuoma. Statyba turi būti vykdoma pagal nuostatus, namų savininkai įpareigojami apželdinti savo sklypus, sutvarkyti šaligatvius ir juos prižiūrėti.

* Mokslo Akademijos sesijoje Vilniuje peržvelgta perieitų metų veikla. Sesijai vadovavo Akademijos prezidentas prof. J. Matulis. Skyrių ir institutų veiklos pranešimus padarė jų vedėjai. Buvo konstatuota, kad Akademia pernai dirbo jau iš ankščiau susiformavusiomis kryptimis. Tai: tikimybių teorija ir matematinė statistika, matematinės ir techninės kibernetikos problemos, teorinė atomų ir molekulių spektroskopija, puslaidininkių fizika, aukštų temperatūrų šiluminė fizika, metalų ir lydinių elektrolitinio išsiskyrimo teorijos ir metodų tyrimas, biologiniai augalininkystės produktyvumo kėlimo pagrindai, respublikos gamybos jėgos, lietuvių tautos istorija, kalba ir literatūra.

Pernai apgintos 57 kandidatės ir 2 daktaro disertacijos.

* Domicelė Mikaluskaitė Vilniaus universiteto Medicinos fakultete įgijo biologijos mokslų daktarės vardą. Naujoji daktarė, kuri yra universiteto fiziologijos ir pataloginės anatomijos katedros docentė, kaip disertaciją darbą pateikė savo 18 metų eksperimentus ir mokslines išvadas. Mokslininkė tyrė vitaminą C.

* Naujuosiuose Politechnikos instituto statybos ir technikos fakultetų rūmuose Kaune įvyko pirmosios šiame penkmetyje laidos išleistuvės. Laidą sudaro 95 lengvosios pramonės, mechanikos ir technikos fakultetų studentai.

* Rietavo žemės ūkio technikumą šiemet žiemą baigė jau vienuolika agronomų laida. Apie 90 jaunų specialistų su paskyrimais išvyko į Žemaitijos rajonų kolūkius bei tarybinius ūkius.

* Oras Lietuvoje -- Oro biuro žiniomis, paskutinėmis vasario dienomis buvo smarkiai atšilę. Sniegas visur nutirpo, nedidelė jo danga išliko tik šiauriniuose ir kraštutiniuose rajonuose. Kovo pradžioje oras vėl atvėsia. Atšilsis tik antroje mėnesio pusėje. Tačiau vėl atšilsis į mėnesio pabaigą. Pirmąją kovo savaitę dar galimos ir pūgos.

* Mykolo Sluckio romanas "Laiptai į dangų" ir Juozo Mikėno skulptūra "Pirmosios kregždės", "Taika" ir kt., pristatyti lenininės premijoms gauti, pateko į sąrašą, kuris paliktas tolimesniai svarstymui. Taip pranešta iš Maskvos.

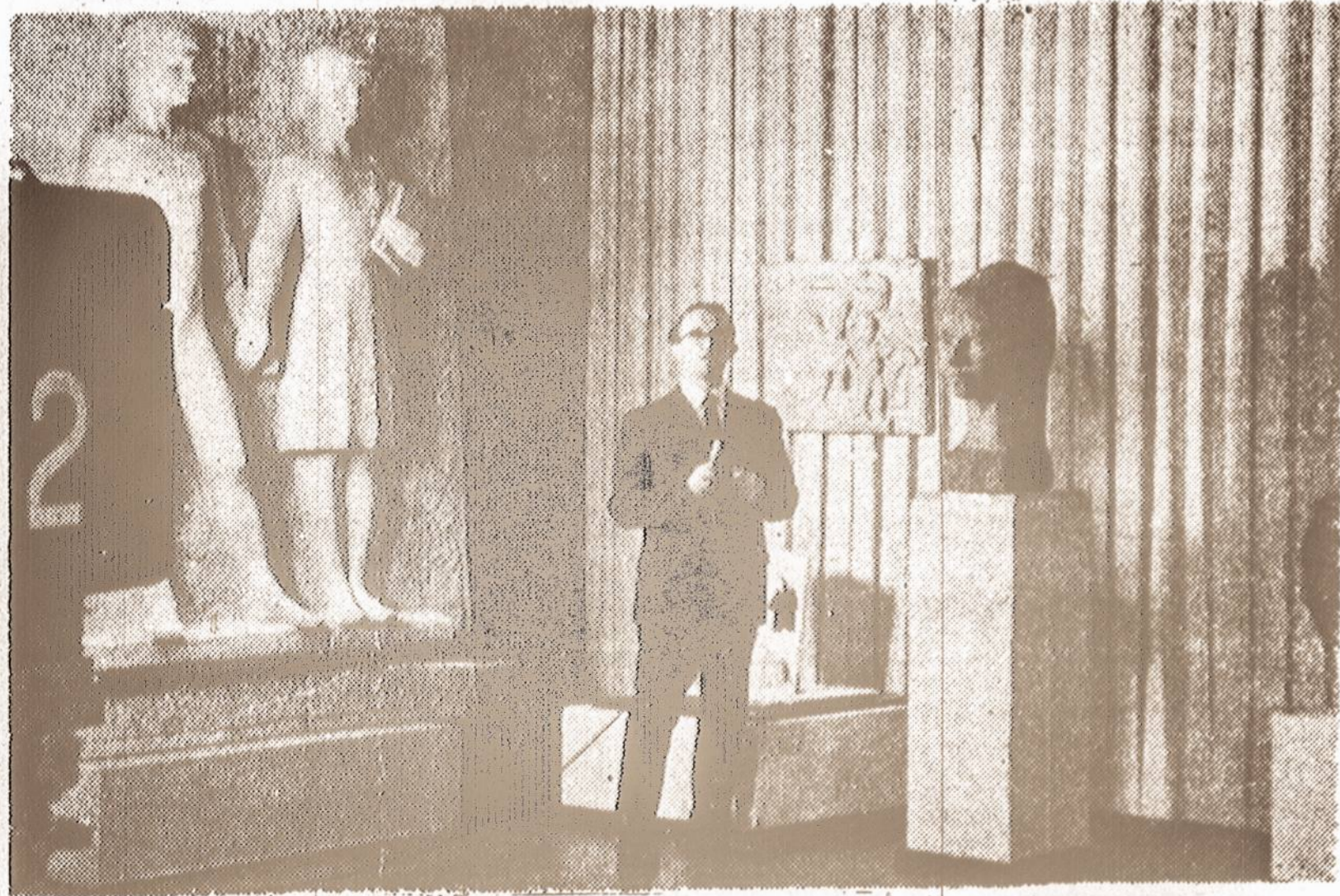
Žymus Lietuvos gydytojas ir mokslo veikėjas prof. Pranas Mažylis vasario 28 d., po sunkios ligos, pasimirė Kaune. Buvo 82 m. amžiaus.

Medicinos mokslus baigęs Krokuvėje, Lietuvoje dirbo gydytoju Panevėžyje, 1920 m. persikėlė į Kauną, kur organizavo Kauno universiteto akušerijos-ginekologijos katedrą ir kliniką bei akušerių mokyklą. Katedrai ir klinikai vadovavo iki mirties.

1946 m. jisai buvo išrinktas Lietuvos Mokslų Akademijos nariu. Būdamas pirmuoju Lietuvos sveikatos apsaugos ministerijos mokslinės tarybos pirmininku, prof. Mažylis vadovavo respublikos gydytojų moksliniam darbui.

Velionis yra daug nuveikęs tobulindamas gimdymo pagalbą. Daugiau kaip per 50 gydytojų veiklos metų prof. Mažylis išgelbėjo gyvybę tūkstančiams moterų ir vaikų, grąžino jiems sveikatą ir gyvenimo džiaugsmą. Profesorius taipgi paruošė kelias kartas gydytojų ir akuserių-ginekologų, kurie tęsia jo darbą įvairiose gydymo įstaigose. Daugelis jo mokinių apgynė kandidatines ir ruošia daktarų disertacijas.

Lietuvos ministrų tarybos buvo sudaryta vyriausybinių komisija velionio laidotuvių organizuoti. Velionio palaikai buvo pašarvoti Kauno Medicinos Institute. Palaidotas kovo 2 d. Petrašiūnų kapinėse.

Studentų parodą Lietuvoje stebėjo ir televizijos žiūrovai. Ją komentavo memotyrintikas V. Uloza.

Lietuviškoje Chicagoje

DAUGĖJA IŠ LIETUVOS ATVYKSTANČIŲJŲ

Be jau anksčiau skelbtų, per paskutines savaites į Chicago iš Lietuvos nuolat apsigyventi vėl atvyko 4 asmenys. Tai Puodžiūnaitė iš Anykščių valsčiaus, kuri čia atvyko pas savo seserį, gyvenančią Bridgeporte; Kristina Gaučytė, atvykusi pas tėvus; Bronė Skirmuntienė (iš Kelmės valsčiaus, Tauragės apskrities), -- pas seserį -- Ona Pukienę; ir Kostancija Stankūnienė.

Kostancija Stankūnienė, kuri Chicago pasiekė vasario 10 d., Chicagoje turi 3 dukteris: S. Butkienę, M. Stankūnienę, S. Stankūnienę ir sūnų -- Joną. Jos vyrą -- Joną, kuris yra gyvenęs Amerikoje, ir pačią Stankūnienę, bolshevikai buvo suėmę; Joną nušovė, o ji pati, perėjusi kalėjimų žiaurumus, sugrižo į namus, Stankūnienė atvyko iš Oželių vals. Vilkaviškio aps.

NAUJIENOS APSARGDINO MIKĄ VAIDYLĄ

Naujienų dienraštyje vasario 22 d. buvo paskelbta apie Sandaros redaktoriaus M. Vaidylos susirgimą ir jo nuvežimą į ligoninę. Dėl šios žinios atsiliepė pati Sandara, kurios vasario 25 d. rašoma: "Norime pranešti, kad jokio 'Nuvežimo' į ligoninę nevyko. Jis (M. Vaidyla) kaip dirbo, taip ir tebedirba Sandaros patalpose ir už jos ribų."

RŪTELĖS IR VASARIO 16 MINĖJIMAS

Kaip rašo Draugas, Marijos aukšt. mokyklos lietuvaičių ratelis Rūta (pagal jį mergaitės yra vadinamos "rūtelėmis") šiomet vėl gavo teisę minėti Vasario 16 šventę. Ši lietuvų pinigais pastatyta, lietuvaičių vienuolių valdoma mokykla, kurioje dauguma mokinių yra lietuvų kilmės, anksčiau negerbdavo lietuvaičių pageldavimų. Prieš keisias metus joje buvo iškiles skandalas, plačiai nuskambėjęs per lietuvių spaudą, kuomet buvo atsisakyta leisti per mokslo metų užbaigimą sugiedoti giesmę lietuviškai.

Šiomet, kaip rašoma Drauge, pas mokyklos vedėją nuvykusių mergaičių grupė išsiprašė leidimą minėjimui. Tarp kitų dalykų, minėjime buvo ir vaizdelis "Nenu-rimsim be Lietuvos."

JONAS ŠOLIŪNAS "PASITRAUKĖ"

Jonas Šoliūnas, del kurio rašinio (jis buvo perspausdintas Vienybėje) Draugo vadovybė turėjo sudėginti jau atspausdintą kultūrinio priedo laidos visą tiražą, "pasitraukė" iš Drauge jo redaguotų skyrelių ir kitokios visuomeninės veiklos.

Draugo vasario 26 d. laidoje J. Šoliūnas pareiškė: "Visiems suinteresuotiems asmenims noriu pranešti, kad dėl susidėjusių sąlygų iš visokių visuomeninių pareigų esu pasitraukęs."

Vasario 28 d. Drauge jis atsisveikino su "Socialinio draudimo ir darbo" skyriaus skaitytojais.

Chicagiečiai stebisi, kad Draugo leidėjai jau gerokai sukultūrėjo ir nutelstiesiems net duoda progą atsisveikinti. Tokių gražių gestų anksčiau nebuvo rodoma.

BUS LIETUVIŲ VALANDĖLĖ TV

Nuo kovo 25 d. per Chicago televizijos naują stotį -- 26tą kanalą bus transliuojama nuolatinė lietuvių programa. Programos bus kiekvieną penktadienį nuo 8 iki 8,30 val. vak.

Šioms programoms matyti per senus televizijos aparatus reikia specialaus priedo. Nauji televizijos aparatai jau gali "pagauti" ne tik 26-to kanalo programas, bet ir kitus Chicago UHF kanalus -- 20-tą ir 32-trą.

ATŽYMĖJO R. MIŠAUSKĄ

Seną Cicero liet. kolonijos gyventoją, naująjį ateivį -- Raimonda Mišauską apdovanojo "Air Force Reserve" medaliu už jo 10 metų tarnybą rezerve. Mišauskas, karinės tarnybos metu buvęs parašutininku, dabar rezerve turi "master sergeant" laipsnį ir priklauso 91-mam "Air Terminal Squadron." Šią žinią perduodamas, Cicero Life laikraštis paminėjo, kad Mišauskas yra gimęs Lietuvoje.

EKSKURSIJA Į LIETUVĄ

Walter Rask-Rasčiausko vadovaujama Wide World kelionių agentūra rengia ekskursiją į Lietuvą šį pavasarį. Iš Chicago bus išvykstama gegužės 16 d. 4 val. p. p. (iš New Yorko 9,30 val. vak.), o grįžtama į Chicago birželio 2 d. 10,20 val. vak. Lietuvoje ekskursantai galės būti 14 parų. Kelionė iš Chicago (įskaitant viską) 950 dol. (iš New Yorko 880 dol.).

Dar yra likusios kelios laisvos vietos. Norintieji su ekskursija važiuoti, turi kreiptis šiuo adresu: Wide World Travel, 9727 S. Western Ave., Chicago, Ill., tel. BE 3-1103.

FILMAI IR VIENYBĖS MINĖJIMAS

Žurn. S. Narkėliūnaitės filmai iš Lietuvos, Argentinos, Brazilijos ir Amerikos bus rodomi Ciceroje (kovo 12 d. 7 val. vak.) ir Chicagoje (kovo mėn. 13 d. 4,30 val. p. p.)

Kovo 13 d. prieš filmų programą Lietuvių Auditorijoje bus trumpas Vienybės 80 metų sukakties minėjimas. Taip pat Liet. Auditorijoje nuo 1 val. bus galima apžiūrėti Vienybės liečiančią spaudos parodą.

VIENYBĖS ATSTOVYBĖ-
JE Chicagoje (1320 So. 48th
St., Cicero, Ill., 60650, te-
lefonas OL 6-1357)

Skaniausia lietuviška
duona gaunama
**SILVER BELL
BAKING CO.**

A. RADZIUNAS, Sav.

PYRAGAI VEDYBINIAMS
IR KITOKIEMS POKYLIAMS

Pristatome į namus
prašome telefonuoti:
STagg 2-5938

36-40 Stagg Street
Brooklyn 6, N. Y.

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias
pasaulio vietas.

MATTHEW IR ADELE MAŽEIKAI
Savininkai

80-15 Jamaica Avenue, Woodhaven 21, N. Y.

Telefonas: Virginia 9-3112

WINTER GARDEN TAVERN Inc.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)
Telefonas EV 2-6440

SALE VESTUVĖMS
ir kitokioms pramogoms.
Geriausias lietuviškas
maistas prieinamomis
kainomis.

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

Poetė Juzė Augustaitytė-Vaičiūnienė, kurios 70 m. amžiaus sukakties minėjimas yra rengiamas kovo 13 d. Jaunimo Centre. E. Šulaičio nuotr.

Vakaras Alg. Mackui

Jauno ir gausaus poeto, gyvenusio tik 32 metus, tragiško katastrofoje žuvimo me-tinų proga SANTARA-SVIE-SA Chicagoje paskyrė 1966 metų vasario 26 vakarą. Vakarones susirinko pilnas Jaunimo Centras daugiausia jaunesniosios publikos. Su tuo jaunimu čia paaiškėjo įdomių dalykų. Pasirodė, kad ne amžius žmogų daro senu. Už tai čia pirmoje eilėje matėme Juozą Bačiūną, net ir dr. Grigaitį, gen. Plechavičių ir t. t.

Vakaro programa: ištrauka iš Mackaus kūrybos -- iš autoriaus įskaitytos juostos, A. Nykos-Niliūno žodis "Algimantas Mackus -- kūrėjas," ištr. iš Liūnės Sute-mos poezijos -- skaitė auto-rė, dvi specialiai šiam vaka-rui rašytos J. Gaidelio solo dainos -- dainavo A. Stempu-žienė, akomp. V. Jakubėnui. Toliau buvo "Duobkastai" -- šiam vakarui K. Ostrausko vienaveiksmė drama, "Can-tata declamata" -- Dariaus Lapinsko garso ir šviesos spektaklis "Mirusiems mūsų mylimiesiems" -- žodžiai A. Mackaus, solistai A. Stempu-žienė ir St. Baras, M. Pakal-niškytė ir L. Barauskas solo deklamatoriai, pianistas, tri-jų asmenų mušamųjų instru-mentų grupė ir kalbantysis vyrų choras.

Visa vakaro programa la-bai suderinta su A. Mackaus atminimu, muzikinė dalis A. Mackaus tekstais, daug kas sukurta specialiai šiam vaka-rui. Kūrėjai -- pajėgūs muzikos, dramos ir dailiojo žodžio novatoriai. Atlikimas -- profesionalinio lygio. Vaka-ro organizatorių užsimoji-mas ir drąsa -- nelengvai apskaičiuojami.

Bendras įspūdis -- atėjo daug naujo. Atėjo kažkas, kas turi iššluoti krūvas lietuvių salėse susirinkusio banal-bės šlamšto, kas turi plačiai atidarinėti langus ir įleisti gaivaus oro. Kitaip tariant, atėjo jaunoji karta ir daug gėrybių atsinešė.

Mūsų senesniųjų padėtis truputį juokinga. Jaunųjų poe-zija -- jokios logikos (žino-ma, ligšiolinės įprastinės

mūsų logikos), muzika -- nei juokas nei ašaros (plojame, ką veiksi neplojėsi!).

-- Ką reiškia tas mirtinis juokas? Ar tai moderniųjų žmonių ašara? -- klausime J. Blekaičio žodžiais. Ir la-bai daug kur turime paklaus-ti: ką reiškia?

Gedulo atvejams turėdavo-me Chopino ir Beethoveno maršus, gedulingų pamaldų giedojimus -- nūrius, amžinasties rimtinti ir šaltumu nuteikiančius. Mes vis galvo-davom apie pomirtinį amžiną gyvenimą. O iš mirties laukėme ir suraminimo. Tik prisiminkime Schuberto dai-nos tekstą:

... bin ich Freund, und komme nicht zu strafen... ich bin nicht wild, sollst sanft in meinen Armen schlafen!

Nieko panašaus nelaukia modernus žmogus. Čia vaka-re girdėjome visose balsų skalėse, mušamųjų instru-mentų gaudime siaubingą nu-siminimą:

-- Mirtis nebūs nugalėta! Jokios amžinasties paguo-dos! Nieko daugiau -- tik žmogiškosios būties išnyki-mo siaubas. Žmogaus liki-mas juodesnis už pačią klai-kiausių naktį. Lyg kokį praetities atgyveną, jaučiame suasmenintą mirtį, bet ir ji -- ciniškė.

Nėra prasmės ginčytis ir įrodinėti, nes tai rodė jie -- tie, kurie yra jaunoji karta ir liks gyventi po mūsų. Liks gyventi su savo jausmais ir supratimu, ne su mūsų. Jų pažiūros į ašaras ir į džiaugsmą bus neišvengia-mos nugalėtojos. O iš mūsų pusės -- gudru yra visa tai suprasti.

Nėra lengva senųjų laikų žmogui nusišluostyti moder-nišką ašarą.

J. KREIVĖNAS

Chicagoje 1957 m. pradė-jusi veikti Lietuvių Opera de-šimtmetį planuoja minėti, pastatydama J. Karnavičiaus operą "Gražina," kuriai gai-das "bendradarbiavimo" ke-liu gavo iš Vilniaus. Kainuo-sią apie \$60,000.

LIETUVIŠKŲ FILMŲ VAKARAI

Ciceroje Šeštadienį, kovo 12 d.

7 VALANDĄ VAKARE

LIBERTY SALĖJE

14-ta gatvė ir 49 Court.

Chicagoje Sekmadienį, kovo 13 d.

4:30 val. popietį

LIETUVIŲ AUDITORIJOJE

3133 S. HALSTED STREET

SALOMĖJA NARKĖLIŪNAITE

RODYS SAVO 1965 M. SUSUKTUS FILMUS:

Lietuviai Pasaulinėje Parodoje

Žygis į Washingtoną - Amerikos lietuvių kronika - Vilnius, Kaunas, Druskininkai,

Vytauto Didžioji Gimnazija, V. Krėvės tėviškė

TUO PAČIU KARTU APLANKYKITE

SPAUDOS PARODA

VIENYBĖS 80 M. SUKAKTIES PROGA kt. filmai.

Pirmu kart Chicagoje bus parodyti pirmieji Vienybės Lietuvninkų

egzemplioriai ir kiti seni lietuviški leidiniai

VIENYBĖ LIETUVNIKŲ

WIENIBE LIETUVNIKŲ

* VIENYBĖ, VIENA IŠ SENIAUSIŲ
LIETUVIŠKŲ ISTAIGŲ AMERIKOJE,
TURI IDOMIAUSIĄ LIETUVIŠKOS
SPAUDOS ARCHYVĄ.

* DALĮ TŲ PRAEITO ŠIMTMEČIO
LIETUVIŠKŲ LEIDINIŲ PAMATYSITE
SPAUDOS PARODOJE CHICAGOJE IR
CICEROJE.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukstys in 1886, is published weekly (in June, July and August - bi-weekly), by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. Telephone APplegate 7-7257. Editor: Salomeja Narkeliunaite; Managing Editor: Valerie Tysliava; Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edvardas Sulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three week's notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing.

Mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Vienybės 50-to jubiliejaus metu SLA irgi minėjo savo auksinę sukaktį. Sekretorius, buvęs Lietuvos diplomatas ir nuo 1907 m. artimas Vienybei žmogus, dr. M. J. Vinikas ta proga parašė įdomią Amerikos lietuvių gyvenimo apžvalgą, kurią aną dieną Vienybė vėl po 30 metų atsispausdino. Nežinome, kaip dabartinės SLA viršūnės atsilieps į savo istorinio bendrakeleivio 80 metų jubiliejų, bet Vienybė ir SLA šiandien gyvena tolygiose mūsų visuomenės sąlygose. Abi siekia sąmoningus Amerikos lietuvius suvienyti-apjungti ir abu susiduria su ta pačia medžiaga: senieji Amerikos lietuviai, jų jaunimas (daug kur jau ir į "senimą" išaugęs), ir - naujieji lietuviai.

Tautinės gyvybės ašimi po senovei pasilieka senieji Amerikos lietuviai, kurie, it Napoleono garsioji gvardija, išmiršta, bet tautiškai nepalužta. Jų jaunimas turi vienokį ar kitokį tautinį sąmoningumą, bet užiminėja ir iškovoja sau Amerikos, ne Amerikos lietuvių gyvenime, savo talentams atitinkamo aukštumo vietas. Naujieji lietuviai po 1945 m. daugiau išliejo Vienybėn, negu SLA, nes poetas Tysliava, sveikatą aukodamas, draugų ir giminių parama, Vienybę padarė moderninės technikos, plačių tautinių, liberalinių pažintų, kultūrinių lietuvių laikraščiu, kuris miela į rankas paimti bet kuriam lietuviui, bet kuriame pasaulio krašte, ypač tiems, kuriuos išmokslo jau nepriklausoma Lietuva. Be to, SLA turi tikslo tiesti broliškos pašalpos ranką, o naujieji, rodos, labiau mėgsta "ponišką" negu "brolišką" ranką. Dr. Vinikas syki man apgailestavo, kad iš mūsų jaunimo niekas nestudijuoja broliškos pašalpos-apdraudos srityje, kad paskui galėtų užimti vietas SLA ar SLRKA.

Jubiliejui tinkamai pasiruošti minėti SLA šiuo metu turi šokią tokią kliūtį organo Tėvynės redakcijoje, nes redaktorius - ne senas Amerikos lietuvis. Todėl senųjų Amerikos lietuvių jisai asmeniškai mažai pažįsta, jų veiklos, ar istorijos nežino, o jo jaunimo - dar mažiau. O ir naujuose, rodos, neturi geros žurnalistinės praktikos. SLA istorijoje buvo atvejų, kada redaktoriai buvo keičiami, kai organizacijos gerovė reikalavė. Prisimename, 1911 m. nušalinta socialistas K. Vidikas, nes linko eiti su tuomet organizaciją draskyti pasišovusiais "keleiviniiais" socialistais. O 1941 m. prez. Bagočius nušalino poetą K. Jurgelionį, nes šio "pacifizmas" ėmė kenkti geram SLA vardui. Mūsų nuomone, šiuo metu redakcijoj geriau tikėtų vienas kuris nors senas Amerikos lietuvis žurnalistas.

Įdomu lyginti mūsų susivienijimus su kitataučių organizacijomis. Ukrainų susivienijimas gimė Shamokin, Pa. (kaip lietuvių - Plymouth, Pa.) 1894 m. - reiškia, mini 72 metus. Turi 86,000 narių ir \$31 mil. turto. Pernai duoklėmis išrinko milijoną, pelno iš investicijų gavo du mil., o nariams išmokėjo pusantro mil. Leidžia dienraštį Svoboda (turi 20,000 sk.), anglų kalba

Tęsiama 7 psl.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Apie uždarytas papūgas

Dažnai tenka matyti kambarinių papūgų, laikomų ne narveliuose, o grandinėle pri-rištų prie tam reikalui pritaikintos medžio šakos. Čia pat padėta ir lesalo. Tupi papūga, rimta, flegmatiška, aplinkai abejinga.

Kas kita su narvelyje uždarytomis papūgėlėmis. Štos nepailsdamos žaidžia, išdykauja, rodo kuo didesni išdaigų įvairumą. Net keista, kad uždarytos ir tokios laimingos.

Laimingos? Na, tik atidarykime narvelį prie atviro lango. Mūsų įnamiai išlėks. Pa-prastai papūgėlės prisijungia prie žvirblių bendruomenės. Kaip gyvena, taip, bet grįžti į narvelį ir negalvoja. Žmogus neišstengė pavergti to paukštelio dvasios. Tik prijaukintas varnėnas ar kuosa išleisti paskrajoja ir vėl pro langą, grįžta. Mat, jie jau vergai dvasioje. O gal ir jie nėra vergai, tik persiėmė nauja kultūra, įgijo naują gyvenimo vertybių supratimą. Neatrodo, kad jie jaus-tųsi pavergti, kad būtų laimingi tarnavimu. Va, šuo tai jau vergas dvasioje.

Daug mūsų žmonių ir Lietuvą įsivalzduoja dabar pasidarius dideliu narvu, kuriame mūsų broliai lietuviai vieni tupi prirakinti lyg papūgos, kiti pilni išdaigų lyg kokle pa-pūgiokai, o tik pradaryk narvo dureles, tai visi ir lėks į laisvę. Ir, žinoma, pasitaiko ištrūkusių, kurie nesirengia grįžti. Kaip ir visose didelėse paukštidėse, pasitaiko ir varnėnų, kurie išvyksta į svečią šalį pas sa-vuosius, pradeda bodėtis svetimybėmis, il-gėtis gimtojo krašto ir -- grįžta. Grįžta val-kai, užsiėmę palikę tėvus, tėvai - palikę vai-kus, net žmonos -- palikusios vyrus... Lais-vuose Vakarų kraštuose susisukę lizdus lie-tuviškieji žvirbliai stebisi tais grįžtančiais, negali suprasti. Pagal tų vakariečių supratimą,

ma, iš Lietuvos turėtų stengtis ištrūkti visi, kas tik gali, visi Vakaruose rasti laimę ir nei negalvoti apie grįžimą į aną liūdną kraš-tą.

Pagal vakariečių supratimą... Taip, pagal supratimą... Na, bet kad daug kas iš anų iš-silaisvinsiuočių nelina tuo keliu, kuri rodo lais-vas supratimas, iš čia aiškėja, kad tas su-pratimas paremtas ne visai tikrove atitin-kančiomis prielaidomis.

Taip ir yra. Vakaruose nesunkiai suran-dame žinių apie augančius Lietuvos miestus, apie kuriamą pramonę, apie vienų žmonių skurdą, kitų gerbūvį -- apie daug ką žinoma. Bet Vakarams mažiausiai pažįstami Lie-tuvos daiktai yra žmonių nuotaikos. Oi, daug ko čia yra ieškoti, teirautis, aiškintis, su-prasti, susigyventi!

Kartais net keista. Susivažiuoja veiksniai ir daug kalba, taria, suokia, čėža, visai išei-vių tautai direktyvas dalina. Bet nežinia, ar į galvas neateina ar tik ant liežuvio nepatenka, kad tėvynės laisvimo koncepcija pa-grįsta tėvynėje gyvenančio žmogaus nepa-žinimu.

Nesunku susikaičiuoti fabriko darbininko uždarbį kokiam Detrote ar Chicagoje, ne-sunku sužinoti ir lietuvių uždarbį kokiam "Naujo gyvenimo" kolchoze. Susikaičiuojam ir palyginam vieno ir kito pirkimo pajėgu-mą. Surandame didžiulį skirtumą Lietuvos kolchozininko nenaudai. Aritmetika visai gera, uždavinio atsakymas aiškus ir be klai-dų. Aritmetikoje klaidų nepadarėme, bet liko nespėstas psichologijos uždavinys, sunkes-nis už analizinę geometriją.

Psichologinis atsakymas verčia aukštyn kojomis aritmetinį atsakymą.

Pagal Euklidą, dvi lygiagrečios tiesiosios, kad ir begaliniai tęsiamos, nesusikirs. Bet tai nėra jokia aksioma moderniųjų laikų Rie-

Tęsiama 7 psl.

KAI TRŪKSTA MINTIES AIŠKUMO

Amerikos Lietuvių Taryba išleido atsišaukimą į tautą Vasario 16 proga. Tas atsi-šaukimas primena prof. A. Greimo žodžius tarlant, trim-tavimą į karą, bet karui reikalingas aiškus, vienpras-miškas "trimtas". Kal karas paskelbiamas, visi prie-šiškos valstybės piliečiai lai-komi priešais, ir visi tieslo-giniai ryšiai su priešišku kraštu nutraukiami, ALT to-kio pat karo geidžia, bet ALT "pavaldiniai" to trimto ne-visai klauso: susirašinėji-mas su LTSR vyksta, iš jos vis daugiau ir daugiau tėvų atvyksta pas savo vaikus ir vaikų pas savo tėvus, užjū-riniai lietuviai lanko savo gi-mines ir draugus Lietuvoje, ir tai visa vyksta nelaukiant "karo stovio" pabaigos.

ALT atsišaukime yra lo-giško neaiškumo: pradžioje smerkiama "žauri rusiška okupacija", o tai turėtų rei-škėti, kad visą neapykantą rei-kia nukreipti prieš nevidonus rusus nacionalistus bei jų imperializmą, nors už Lie-tuvos okupaciją lygiai atsai-kinga ir Vokietija - Trečia-sis Reichas, be kurio sutiki-mo Lietuva nebūtų buvusi okupuota. Toliau nuo rusiš-kos okupacijos pereinama į "rusiškus bolševikinius oku-pantus" ir tuo nuimama kal-tė nuo nacionalinio rusisku-mo, suverčiant jį ant ru-siško bolševizmo, lyg jis bū-tų savo esme blogesnis už Kinijos, Vjetnamo, Kubos komunizmą, užmirštant aki-vaizdų faktą, jog revoliucio-nis komunizmas yra pasauli-nės istorijos fenomenas, kad jis yra masių reakcija į so-cialines neteisybes.

Aukščiausioj atsišaukimo įtampoj trimtuojama: "Mes bendradarbiausime tik su ne-priklausoma ir laisva Lie-tuva ir su visais lietuviais, tik niekada su komunistais". Bendradarbiavimo sąvoka plati, jos yra kelios rūšys, tad reikėtų aiškiai aptarti jo

sąvoką, jo esmę. Į politinį bendradarbiavimą, į koalici-ją ar į administraciją Lie-tuvųj niekas emigrantų ne-kviečia, o kultūros kūryboje bendradarbiavimas vyksta be sveikinimosi, be rankų pas-paudimo, nes, ką kultūros kū-rėjai padaro, ką sukuria Lie-tuvųj ir emigracijoje, tai visa eina į bendrą tautos kultū-rą "katilą", tad skelbti ka-rą kultūriniam bendradarbia-vimui yra tuščias beprasmiš-kas žygis.

Mes Vakarų pasaulyje dažnai dirbame bendrą darbą, bendradarbiaujame dides-niuose fabrikuose bei imo-nėse. Šias eilutes rašančiam 10 metų teko viename kam-baryje dirbti su meksikinės kilmės komunistu, vengru fa-šistu ir rusų monarchistu ir dėl to nekilo nei muštynių, nei peštynių, ir tai buvo ka-talikiškoj darbovietėj.

O kiek Laisvės ir Vilnies skaitytojų, kurie mūsų spau-doj vadinami bimbinkais, komunistais, bendradarbiau-ja fabrikuose su nacionalis-tais. ALT atsišaukimą vyk-dant, reikėtų iš tolo bėgti nuo komunistų arba daryti jiems pogromus.

Smerkiant komunistus, rei-kia turėti moksliską komu-nizmo suvokimą, o tam rei-kia bent į enciklopediją pa-žvelgti. Iš enciklopedijos su-žinosime, kad komunizmas yra daug senesnis negu rusų imperializmas, kad jo sąvo-ka plati, jo esminė žymė - tai ekonominių gėrybių ben-drumas, o ta idėja realizuo-jama vienuolynuose, kurie tam tikru požiūriu yra reli-ginės komunios, o vienuoliai (krikščionių ir budistų) - religiniai komunistai.

Pagaliau "niekada neben-dradarbiauti su komunistais" reiškia, kad arba revoliucio-nis marksistinis komuniz-mas neišsigims, neevoluoclo-nuos ir Lietuva evoluoclojus keliu neatgaus tarptautinės

teisės subjekto statuso arba kad Lietuva III Pas. karo sū-kuryje lietuvių reaktionierių, "konservatorių klubo" vado-vaujamų, rankomis bus "iš-valyta" nuo komunistų taip, kaip kad buvo išvalyta II Pas. karo metu, kada apie 75,000 Lietuvos žmonių (ne žydų) buvo išgabenta į Vokietiją vergų priverstiniam dar-bams (plg. Sūdūvio kn. "Vie-nių vieni" 155 psl.) Klek tų tremtinių mirė Vokietijoje, Sūdūvis nerašo, bet vargu jų, procentualiai imant, žuvo mažiau negu Sibiro tremty-je.

Žinome, kad Lietuviška po-licija pristatydavo vokie-čiams darbo jėgą, kad tik ypatingais atvejais patys vo-kiečiai gaudė darbininkus į Vokietiją. Turint galvoje lie-tuvių tremimus į Rytus ir į Vakarus, VLIKo seimo (1965 XI 27-28 d.) nutarimas tiesiogiai ir per tarptautines institucijas spausiti Sovietų Sąjungą, kad ji "atitrauktų iš Lietuvos žemį savo kari-nes pajėgas, administraci-jos ir komunistų partijos a-paratus" atsiduoda trečio ge-nocido geidimu. Lietuvos komunistų partijos "aparatai" sudaro daugiausia lietuviai; komunistų Lietuvoje priskai-toma su kandidatais (be šei-mų) apie 1000,000, tad VLIKo seimo nutarimas tiesiu keliu veda į trečią Lietuvos žmo-nių genocidą ir rodo, kad VLIKas yra pasenęs ir ne-tekęs atsakomybės jausmo.

JOTGIS

J. Audėnas spaudai pareiš-kė, kad Lietuvos Laisvės komitetas buvęs įkurtas 1951 m., kai Lietuvos ministeris Povilas Žadeikis pasiūlė amerikiečių Free Europe ko-mitetui aštuonių Lietuvos pi-liečių "Lietuvos ambasada." Nuo to laiko, du ar trys na-riai mirė, visi kiti (išskyrus du) tapo Amerikos piliečiai.

VIENYBĖ, 1966 m. kovo 3 d.

STEBĖTOJO PASTABOSI

Kovo mėn. The National Geographic žurnalo laida skelbia amerikiečio istorijos profesoriaus Hammondo įspūdžius iš jo 5 mėnesių studijinio gyvenimo Maskvos universitete. Tai jau trečias "mainais" profesoriaus lankymasis Sovietijoje. Vienas jam studentas akademikas rusas pareiškė: "Nelabai noriu vykti į man paskirtą darbą į Estijos Talliną. Girdėjau, estai rusų ten nekenčia. Rusui į valgyklą atėjus, patarnautojai pirmiausia aptarnauja visus estus. Nemačiau ten ilgiau būti, negu skaita." Kitas studentas pareiškė: "Ateityje bus Sovietijoje geriau, nes Stalino nuvertinimas yra didelis žingsnis pirmyn. Pasukti atgal jau nebegalima. Valdžia turi duoti žmonėms daugiau laisvų ir geresnį gyvenimą."

Vokiečių spaudoje tilpusios nuotraukos iš Vasario 16 minėjimo Liet. Gimnazijoje Vokietijoje: Kairėje: kalba Dr. Rollmann iš Hamburgo Bundestago atstovas, dešinėje — iš k. į d.: vyskupas A. Brazys, valdžios tarėjas dr. Ansörge, vietos tarėjas Schwoebel, Liet. K-to pirm. J. Valiunas, krašto valdžios atstovas H. Steinmeyer iš Stuttgarto ir du JAV kariuomenės atstovai.

Italų ambasada tarpininkaujant, sakoma, Maskvoje būsianti įkurta Vatikano pasiuntinybė, Bolševikai reikalauja, kad ją vestų Sovietijos pilietis. Juo gali būti koks Lietuvos dvasininkas, bet

kandidatu, rodos, būsias kardinalas Slipj, kurį bolševikai suėmė Lvove ir 18 metų kalino. Jis dabar gyvena Romoje, bet pagal savogimimo vietą Lvovo apylinkėse yra Sovietijos pilietis.

Al Gimantas rašo: "Pasirodo mūsų spaudoje straipsnis aktualia, gyva, degančia tema, kuri, rodos, prašosi plačiau nagrinėti ir aiškinti.

Tęsiama 12 psl.

viškų "pašto ženklų"? Žinoma, jie paštininkų akyse te būtų verti tik tiek, kiek apie Vokietijos stovyklose leistieji ar amerikiečių leidžiami labdarybės tikslams ženklukai Kalėdų proga. Mat, šalia pripažįstamo ženklo ir šis yra ženklas! Pripažinimas, žinoma, būtų svarbus, bet beviltiškas. Vis tiek būtų pastiekiami du tikslai: leiddėjai turėtų pajamų ir būtų daroma propaganda. Istorinių ir geografinių temų bei gerų dailės kūrinių reprodukcijomis ženklukai, galimas daiktas, sukeltų ir šio tokio platesnio susidomėjimo.

O gal kokiam Lietuvos Fondui būtų išskaičiavimo irgi šia priemone pasinaudoti?

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

manno geometrijoje. Ar begaliniai pratęsta tiesioji kur nors nekirs pati save?

PREKYBA AR SPEKULIACIJA?

Vakary Vokietijos pilno pašto ženklų komplekto nominalinė vertė nesiekia nei 100 DM, bet tai nupirkti negautume ir už 2500 DM -- maždaug taip stebisi vienas Vakary Vokietijos laikraštis (Zeit, 1965, nr. 47). Nuo 1949 metų Vakary Vokietija yra išleisti 379 pašto ženklus, iš jų vien pastaraisiais metais -- 55.

Tai štai turime įvadą į šių laikų keistą reiškinį, nežinia kaip vadintina: prekyba ar spekuliacija. Yra taip. Jau daugiau kaip šimtas metų ženklai yra vartojami atžymėjimui apmokėjimo už pašto patarnavimus. Ir yra privisę tų vartotų ir nevertotų ženklukų rinkėjų, filatelistų. Yra manančių, kad Vakary Vokietijoje kas dešimtas žmogus yra filatelistas. Taigi, beveik visų pasaulio kraštų paštai pastebėjo, kad nedideli arba ir riboti didesni pašto ženklų tiražai yra išperkami ne tiek pašto patarnavimams apmokėti, kiek kolekcijų sudarymui. Kadangi pašto ženklų gaminimo išlaidos nėra didelės, tai kiekvienos valstybės paštui naujų ženklų leidimas kartais pasidaro gan apčiuopiamų pajamų šaltinis. Kadangi ir kituose kraštuose, ne tik Vakary Vokietijoje, filatelistų yra apščiai, tai reikia nemažų tiražų patenkinti vien kolekcionierių paklausą. Yra išaugusi prekyba pašto ženklais. Kurį ženklų turimos atsargos nepajėgia patenkinti paklausą, tų ženklų kainos kyla ligi tiek, kad už koki seną JAV ženkluką moka net ligi 15,000 dolerių, nors jo nominalinė vertė senais laikais tebuvo keli ar keliolika centų. Nors netrūksta visokių kainaraščių bei katalogų, bet yra labai daug vietos visokiam kainų svyravimui. Sugeba pelnytis ne tik valstybiniai paštai, bet ir prekybininkai.

JAV pašto ženklų prekybininkų įstaigos užpildytos senųjų ir naujųjų valstybių ženklais. Ypač naujosios spalvuotųjų tautų kai kurios valstybės, kad geriau biznis eitų, mokamai pagroja amerikiečių jausmais. Pvz., jau daugiau kaip 30 valstybių išleido Kennedy pašto ženklus, yra Roosevelt, Rooseveltienės, Stevenson, Linkolno ir t. t. neamerikietiškių pašto ženklų. Amerikiečių kolekcionieriai pagaunami ant patriotinio sentimentu meškėrės, jie sudarinėja tokių ženklų kolekcijas, brangiai už tai moka. Brangiai? O, čia paštai prisitaiko prie įvairių kišenių. Išleidžia pavienių nebrangių ženklukų nepiniginę kolekcionių masei. Žiūrėk, tie patys ženklukai, tik ne išplėšiami, bet iš lapo iškerpami, jau brangesni -- dėl kiek pinigingsenių. O jau pinigingsiems pasiūloma ta pati prekė, atspausdinta ant kiek didesnio lapelio su papildomais ornamentais. Taip ir renka žmoneliai Kennedy ir kitokias kolekcijas, kartais už vieną naują ir gražią atspausdintą popieriaus skiautėlę mokėdami tiek, kiek už kelis storus enciklopedijos tomus...

Iš pašto ženklų rinkinio visgi daug galima sužinoti apie bet kurio krašto istoriją, gam-

Atkelta iš 7 psl.

ta, žmones, kultūrą ir t. t. Pašto ženklai tuo būdu yra pasidare labai efektinga krašto propagandos priemonė. Ir grožio atžvilgiu, jų dauguma yra tikri perlukai.

Savaime aišku, kad tarybiniai kraštai, kurių gyvenime propaganda turi svarbų vaidmenį, ypač dideli pašto ženklų produktoriai. Atrodo, kad ir mažyčio Monaco ar San Marino paštoriai tik ir suka galvas, kokį naujų pašto ženklų išleis, kuo patraukus kolekcionierių dėmesį ir padariusi biznį. Labai išsilavinęs bizniui Vatikano paštas ir iš jo mintanti prekyba: trys Vilniaus Aušros Vartų pašto ženklai prieš dešimt metų nekainavo nei pusės dolerio, o dabar, sako, jau pastekė 28 dolerius! Propaganda už dyką -- neseniai vienas amerikiečių filatelistų laikraštis paskelbė gan plačią dail. V. K. Jonyno biografiją už tai, kad jis prieš kelis metus Vatikanui nupiešė šv. Kazimiero ženklą.

Didžiuliam pasauliniame paštų turguje Lietuvą atstovauja šiandien jau kiek pasenusios spaudos technikos daugiau kaip pusšimtantis nepriklausomos valstybės ir karo metu ženklų, gausiai papildytų visokiais įvairavimais, o taip pat vokiškąja, prancūziškąja ir lietuviška Klaipėda, lenkiškąja Litva Šrodkova, bermontininkais ir kt. įvairybėmis. Kai kuriuos Vilniaus vaizdus galime atrasti ant neprik. Lenkijos ženklų. 1960 metų sukakties proga trim gražiais pašto ženklais lenkai priminė pasauliui, kad Žalgirio mūšis buvo ne lietuvių, bet lenkų mūšis su kryžiuočiais. Lenkai vykdė įtvirtintą žemės kasinėjimus ir apie tai skelbia jų paštas.

Keliolika pašto ženklų lietuviams skyrė sovietai: paminėjo Kapsuką, Melnikaitę, Sal. Nėrį, Žemaitę, Donelaitį, M. Petrauską, davė kelis Vilniaus vaizdus, kelis šiaip sau piešinius. Graži Lietuvos gamta, didinga istorija, įspūdingi Trakai ir kiti senovės paminklai, žmonių buitės -- visa tai čia kemsama į užmarštį. Ir čia prikišamai aišku, kad lietuvių nėra savo krašto šeiminkai, mūsų kraštas pridengtas nuo saulės rusiškos varnalėšos lapu...

Kai kurios lietuvių stovyklos Vokietijoje šiaip sau, lyg žaislui, irgi buvo išleisusios savų "pašto ženklų". Savo laiku buvo juokingi tie primityvūs ir nežinia kam reikalingi paveikslukai. Dabar, daugiau kaip po tuzino metų, tas reikalas atrodo kiek rimčiau: kad ir niekad jokio pašto neatstovavę "pašto ženklai" atsiranda kai kuriuose kataloguose ir gana solidžiomis kainomis. Bet ne kainos svarbu. Net ir pigūs Ukrainos ar Baltarusijos pašto ženklai, išleisti po I Pas. karo ir niekur nebuvę apyvartoje, daug kur ir šiandien nevertinami ir nepripažįstami, o vis tiek jie klaidžioja po filatelistinį pasaulį ir vis primena tų tautų neišsipildžiusius laisvės lūkesčius. Tie ženklai tebeveda propagandą už savo kraštą.

Šių dienų mūsų aktualus klausimas būtų toks: ar nevertėtų kuriam Lietuvą atstovaujančiam veiksniui paieškoti tinkamos formos ir išleisti gerai pagamintų lietu-

Mes

Atkelta iš 7 psl.

savaitinį (eina jau 33 metai), ir vaikams savaitinuką (eina 13 metų). Lenkų "Związek" turi 300,000 narių ir plačiai išvystytą tautinę veiklą. Lietuviai turi tris juos "vienijančius" Susivienijimus. Bendras yra SLA su 11,000 narių (1930 m. turėjo apie 20,000); katalikų su apie 9,000 narių (1930 m. turėjo 15,997); ir Darbininkų su 4,000 narių (1940 m. turėjo 9,000) Turto turi: SLA \$3 1/2 mil.; SLRKA apie \$3 mil.; Darbininkų -- \$1 1/2 mil.

Pernai vasarą iš Lietuvos atvykęs pulk. V. Grudzinskas nušvietė kai kuriuos tenykštės būklės bruožus Illinois lietuvių gydytojų Vasario 16 minėjime. Nacių kalintas, bolševikams grįžus, nebuvo ištremtas ir išgyveno dabartinėje Lietuvoje 20 metų, devynerius jų Marijampolėje. Jo nuomone (pagal Draugo bendradarbių), "atsparioji nepriklausomos Lietuvos inteligentija sunaikinta," bet jos vietoje atsistojo, dėl visuotinio veržlumo išieiti mokslus, "daug inteligentijos, kurios ir akiratis žymiai platesnis" (negu nepr. Lietuvos?). Sako, žmonės 20-35 metų amžiaus visi baigę vidurines mokyklas. Jaunimas sako, "kalba tik lietuviškai ir didžiuojasi esą lietuviai." Tauta bendrai mananti, kad esamoji santvarka laikinė, nors politikos visi ir vengia.

Pripažinęs, kad išėivijoj "norinčių su tauta bendradarbiauti yra daug," Grudzinskas nesuprantąs, kaip "galima apeiti kompartijos skydą" ("geležinę sieną"?). Tačiau, ten pat, rašoma, jog (vėl pagal Draugo korespondentą) "žinant, kad siuntiniai ir laiškaai tėra vienintėlė bendradarbiavimo (?) priemonė, klausovai klausė apie siuntinius ir kalbėtojas pareiškė, kad dėl siuntinių per 9 metus Marijampolėje nenukentėjo nei vienas." Siuntiniai ir laiškaai, aišku, nėra "bendradarbiavimas," bet paguodos žodis ir medžiaginė parama. Jei vietoje "bendradarbiauti" visi įprastumėm vartoti tikslesnius žodžius, gali būti visas dalykas pasidarytų aiškesnis ir mažiau ginčytinas.

PASAKOS NAKTIS

Buvo tamsi tyli naktis. Niekur nešvietė joks žiburys. Visi visi miegojo. O tada, kai jokia žmogaus akis nemato, dedasi keisti dalykai.

Pirmiausia žvaigždės pradėjo smarkiai žybčioti ir didėti, kol šviesos skrituliuose pasirodė veideliai, sumirksėjo akys ir nusišypsojo lūpos. Žvaigždės sužiuro į rytų pusę, kur rausvoje šviesoje pakilo mėnuo. Bet koks mėnuo! Gyvas! Jo akys mirksėjo, o lūpos prakalbėjo:

*Sveikos, žvaigždės
Šviesiaveidės!*

Žvaigždės atsakydamos užgiedojo:

*Sveikas, mėnuo pilnaties!
Šviesi pasakos nakties!*

Mėnuo pakilo aukščiau ir apsižvalgė. Pirmiausia pamatė mišką. Ten miegojo medžiai, apsidangstę naujais žaliais lapais. Iškelė į dangų raudonus ir baltus žiedus, tykiai stovėjo krūmai ir gėlės. Ant žalių samanų gulėjo stirnos. Drevėse snaudė voverės, pūkinėmis uodegomis galvas apsiklojusios. Tvirtai šakas nagais apkabinę, galveles po sparnais pasikišę, tupėjo paukščiai.

Iš miško tekėjo upė. Rami, tamsi ir gili ji bėgo vidury aukštos daubos, paskui vingiu sukosi per laukus, tada, pranėrusi pro patiltę, tekėjo miestelio kraštu. Šalia upės geltonavo smėlio krantas, už jo žaliavo pieva, o toliau baltavo namai, nuo upės atskirti akmenimis grįsta gatvė.

Mėnulis pažvelgė į upės gelmę, šviesiu spinduliu perskrodamas jos tamsą. Vandeny nejudėdamos miegojo žuvis, atmerkтомis, bet nematančiomis akimis. Mėnesienoje blizgėjo jų žvynai, nuo vandens tekėjimo pamažu suposi uodegos ir peleka. Mauruose kiūtojo varlės, po akmenimis sūstingę snaudė vėžiai, didelės žnyplės kšketė.

Smagiai nusišypsojo mėnuo, pažvelgęs į gatvę. Gatvė išilgai buvo apsodinta kaštanais, kurie šią naktį buvo ypatingai pasipuošę, tartum stebuklo laukdami. Kaštanai žydėjo. Žydėjo kažkaip iškilmingai, šventiška. Aukštai iškelė šakas kaip rankas, ant ištiestų lapų-delnų jie kėlė baltus žiedus, panašius į mažas sidabrines, šarma žvilgančias eglutes. Mėnuo ir žvaigždės atidžiai pažvelgė į vieną kaštaną, ant kurio šakos, prie kamieno prisiglaudusi, lapų ir žiedų apsupta, sėdėjo nuostabi jauna mergaitė. Jos šviesūs palaidi plaukai suposi, vyniojosi aplink liemenį, nors jokio vėjo nebuvo. Iš po lengvo, šilkų žibančio drabužio matėsi baltos basos kojos. Ant galvos žėrėjo puikus vainikas, mėnesienoje žibėdamas vaivorykste. Mergaitė žvilgterėjo į mėnesį

ir ištiesė ranką į namą, kuris stovėjo už kaštano. Ir namas atrodė užmigęs. Jo langai, baltomis užuolaidomis užleisti, atrodė lyg užmerktos akys. Vienas langas buvo kiek praviras, ir pro jį paklusniai pažvelgė mėnuo.

Kambaryje jis pamatė tris miegančius vaikus. Prie krosnies, ant plataus suolo, galvą įnėręs į pagalvį, pusiau nuspyręs apklotą, miegojo devynmetis berniukas. Lovoje gulėjo kiek vyresnė mergaitė, iki smakro apsiklojusi antklode; jos ilgos tamsios kasos aiškiai atsimušė ant balto pagalvio. Mažoje lovelėje gulėjo mažiausioji, penkiametė mergytė – geltonplaukė šviesiaveidė, atmestomis į šalis rankomis. Mėnuo palietė visus tris savo spinduliu, ir visi trys pabudę atsėdėjo. Pamatę keistas žvaigždes ir mėnesį, jie nubėgo prie lango.

– Mes, tur būt, sapnuojame – tarė tamsiaplaukė.

– Ne, Vandute, – nesutiko berniukas. – Jei manai, kad sapnuoji, tai – nesapnuoji.

– Kažin... Bet klausyk, Vytuk! Žvaigždės dainuoja! Iš padangių aidėjo giesmė:

*Kas šią naktį žvaigždės
Burtų giesmę girdės,
Tam per amžius širdy ji aidės!*

Valandėlę jie taip stovėjo, lyg suakmenėję, isiklausę į nuostabią giesmę. Mažoji pirmoji nuleido akis ir nustebusi parodė pirštu į kaštanę sėdinčią būtybę.

– Pasakos karalaitė! – sušnibždėjo Vytukas.

Gražuolė atsiliepė švelniū balsu:

*Aš – Pasaka šviesių dausų,
Iš amžių tolimųjų ateinu.
O mano rankose gausu
Visiems užburtų dovanų.*

Pasaka pamojo juos į save, ir vaikai pasijuto besą lengvi lyg pūkai. Tik vienas mirksnis – jie jau stovėjo ant palangės. Langas plačiai atsivėrė, ir jie lyg dūmai nuplaukė aukštyn. Pasaka paėmė juos už rankų ir iškilo su jais virš namų, virš žydinčių kaštanų. Ištiesusi ranką su kaštano žiedu, ji tarė:

*Šiuo žydinčiuoju kaštanu
Sapnų vartus atrakinul!*

Visas pasaulis ūmai pasikeitė. Vaikams atrodė, kad jie įgavo stebuklingas akis, nes pradėjo matyti kiaurai per vandenį ir žemę. Jie įžiūrėjo žiogus, miegančius žolėse; vabaliukus, susirangiusius žiedų taurelėse; tamsiame vandeny besišinčias žuvis; žemės gelmėje miegančius akso-minius kurmius ir vabalų vaikus, sparnus sapnuojančius. Iš visų miegančių būtybių kilo žiburėliai. Pakilę pleveno, plazdėjo aplink medžius, narstėsi po lapus, vyniojosi aplink žiedus, kilo į žvaigždes, į mėnesį. Pasaka tarė, kad tie žiburėliai esą sapnai. O žvaigždės vėl užgiedojo:

*Sapnai vaikams,
Drugių vikšrams –
Augint sparnus,
Greitus, lengvus...*

Pasaka tarė:

*Kas supras tuos sapnus ir svajas –
Pasakas iš jų nupins naujas.*

Tada ištiesė jiems kaštano žiedą:

*Užsimerkit, pakvėpinkit –
Savo norus išmėginkit!*

Vaikai užsimerkė ir giliai įkvėpė malonų, lengvą žiedo kvapą. Kai atsimerkė, pasaulis vėl buvo kitoks. Žvaigždės dar tebespindėjo, bet jau toli, kaip ir visados. Mėnuo buvo užėjęs už debesies, kurio kraštas blykčiojo šviesiu apvadu. Pasaka tebestovėjo, meiliai į juos žvelgdama. Tik nebebuvo matyti jos šviesiųjų plaukų, nes galvą gaubė paprasta balta skarelė. Apsivilkusi buvo nebe šilkais, bet tamsraudoniu naminiu sijonu, prisijususi austinę prijuostę. Tik, akys buvo tos pačios – švelnios, šypsančios.

– Senolė! – sušuko mažoji. – Argi tu esi Pasaka?

– Pasaka? – šypsojosi senolė. – Ar tu nori pasakos, Aldute?

– Aš noriu būti galiūnas, didvyris! – prišoko Vytukas. – Senolė, jei tu esi Pasaka, tai užburk mane!

Senolė ištiesė ranką ir ištraukė kažin ką iš Vytuko kišenės. Tai buvo medinis arkliukas, nelabai dailiai išdrožinėtas.

Tęsiama 9 psl.

Vlados Stančikaitis iliustracija "Senolės pasakoms".

Pasakos naktis Atkelta iš 8 psl.

—Kodėl ne? — tarė ji. — Tu būsi galiūnas, šimtą žirgų valdysi. Štai! — Ji pametė drožinėtajį arklį, kuris, pašokęs piestu, pavirto pasakų žirgu — aukso kanopomis, šilkų karčiais. Vytukas šoko ant žirgo, rankomis įsikabino į besidraikančius karčius ir nušoliavo padebesiais, iš tolo ranka mostelėjęs.

—O aš? — tyliai paklausė Vandutė.

—Tu būsi Aukšažvaigždė, tiesos paukščio ieškosi. Štai, — ten!

Vandutė pasilenkė — rado knygą. Paėmusi atsivertė. Iš vieno puslapio žvilgterėjo kažin kokios akys, kitame — išdygo mėlyna gelė.

—Paukščio nėra, — pasiskundė Vandutė.

—Yra, yra, nuramino senolė. — Tik ieškok kantriai.

Vandutė nuėjo, knygą sklaidydama.

Iš kažin kur atbėgo būrys vaikų. Jie tiesė rankas į senolę, kažin ko prašė, maldavo.

—Visiems, visiems bus, — kalbėjo senolė ir dalijo užburtas gėles, stebuklingus rankšluosčius, nematomas kepuraites, septynmylis batus...

—O man? — Aldutė patraukė senolę už prijuostės. Senolė pasilenkė, pakėlė ją lengvai aukštyn, pasodino ant debesies krašto ir perbraukė jai rankas per akis. Ranka buvo vėsi ir kvėpėjo kaštanų žiedais.

Aldutė pažvelgė žemyn: visi miegojusieji dabar buvo atsibudę. Iš žolės iššoko žali žiogai ir, susėdę ant geltonų pienuų, užgriežė savo smuikais. Iš urvų išlindo greitos pelės ir, susikibusios ratu, žaidė ir šoko ant šviesių takelių. Šalia malkinę gulėjusi pliauska atsistojo ir susijuokė gergždančiu balsu. Paupy ant gluosnių šakų suposi baltos laumės, ilgus plaukus į vandenį merkdamos. Nuo samanų pašoko stirnos ir kalbėjosi su voverėmis. Visos būtybės jautė, kalbėjo, žaidė, geidė...

—Kaip gražu! — sušuko Aldutė. — Eikit šen, visi vaikai! Pažiūrėkit visi — kaip čia gražu!

Jos širdis buvo pilna meilės ir karšto noro parodyti visiems tos pasakos nakties stebuklus. Atsimindama gražiosios Pasakos žodžius, ji užsimerkė ir, stengdamasi įkvėpti kaštanų kvapą, sušnibždėjo:

—Aš noriu, noriu...

Kai atsimerkė — pasijuto begulinti savo lovelėje ir bežiūrinti į žydinčius už lango kaštanus. Langas buvo praviras, balta užuolaida lengvai judėjo, lyg kas būtų ką tik pro šalį praėjęs. Danguje švietė pilnatis mėnuo ir žibėjo žvaigždės. Tebebuvo dar gili naktis. Aldutės galva buvo sunki, apsvaigusi. Ji dar norėjo pamatyti, ar guli savo vietose brolis ir sesuo, bet nebepajėgė. Akys

KNYGA VAIKUČIŲ DŽIAUGSMUI

Lietuvių saleziečių spaustuvė Italijoje atspaudė H. Tomaro išleistą Sonės Tomarienės pasakų knygą "Senolės pasakos".

Tos knygos autorė jau nuo 1957 m. reiškiasi kaip talentinga vaikų literatūros kūrėja: 1957 m. išėjo jos "Saulės vestuvės", 1961 m. — "Trys lepūnai pagyrūnai", 1962 m. "Pasakų sparnai", 1964 m. "Užburtos birbynės" ir 1966 m. "Senolės pasakos".

"Senolės pasakos" yra iliustruotos gražiais spalvotais Vl. Stančikaitės piešiniais; tai knyga kietais viršeliais, gero popieriaus, vidutiniško formato, 191 psl. Kaina \$3.50.

S. Tomarienė seka pasakos eilėmis, bet ši knyga parašyta gražia, gyva, taisyklinga, žodinga proza.

Pasakos mažiems vaikams, jų psichikai teikia malonumo, džiaugsmo. Vaikai pasakų žaismingumą labiau vertina ir juo žavisi negu realybe, negu natūraliu gamtos grožiu. Pasaka vaikams patinka savo fantastiškumu.

"Nors pasakų šalies nėra, gera bent įsivaizduoti, kad kažkur spindi nuostabios pilys, kur viešpatuoja teisėtumas; slobinai nuveiktami, skriaudos atlyginamos, ašaros nušluostomos", sako pasakų kūrėja Birutė Pūkelevičiūtė (plg. Tėviškės Žiburiai' iš 1962. III. 8 d.).

Pasaka perkelia vaiko mintį į keistą, nerealų, bet gražų ir vaikių įdomų pasaulį. Motorizuotų kraštų vaikams pasakos turėtų būti miestiškos, technikinio pobūdžio.

Tomarienės pasakos išvedamos iš Lietuvos praeities gyvenimo ir darbo sąlygų, kai žmonės arė, akėjo, vežė ir važiavo arkčiais, kai javus malė girnomis, patys jas sukdami, kai ir maisto patiekalai buvo kitokie negu moderniose valgyklose gaunami, kai ir apranga bei avalynė buvo kitokia; vyžų ir naginių Amerikoje gimę vaikai nėra matę; mašinos buvo retenybė, o liaudies pasakose jų visai nėra.

S. Tomarienės pasakų išeinamasis punktas yra Lietuva ir jos praeitis; mat, autorė nori, kad vaikai pamiltų Lietuvą ir jos praeities romantiką, jos realybėje nematę, bet miesto vaikams skaitant jos pasakas,

daug ką reikia paaiškinti, kad ne viskas Lietuvoje yra taip, kaip Amerikoje.

Antras ir labai svarbus pasakos uždavinys — tai praturtinti vaikų kalbą žodžiais, praturtinti jų leksikoną lietuviškomis frazėmis. Šiuo atžvilgiu S. Tomarienės pasakos puikiai atlieka savo

uždavinį, nes jos kalba yra klasiškai graži, gyva, žodinga, turi daug natūralių lietuviškų frazių, tad ir frazeologiniu atžvilgiu yra vertingos. Tautos siela pasiekiamą, pajuntama ir į ją įsigyvenama per liaudies frazeologiją, per gyvą, nesugadintą tautos kalbą.

J. G. MATELĖNAS

Sonė Tomarienė

Atkelta iš 1 psl.

Naujienose, Eglutėje ar "Užburtose birbynėse." Bet kaip tik dėl to jos yra kruopščiai parengtos, visi nelygumai išlyginti. Kalba yra aiški, Sakiniai trumpi. Retesni žodžiai knygos gale paaiškinti, k. a., veja — pievelė, bangus — smarkus, kriaukšlys — pluta.

VYRAS APMOKĖJO

Knygos dydis 6 x 8". Ji kietais spalvotais viršeliais. Ją išleido autorės vyras Henrikas Tomaras. Jis turėjęs \$1,600 išlaidų, anot rašytojos. Atspausdinta 500 egzempliorių, kai tuo tarpu Lietuvoje išleistų jos knygų tiražas siekė 20,000. Darbą atliko lietuviai vienuolai saleziečiai Italijoje. Popierius geras ir šriftas didelis. Knyga geriausiai tinka mažesniems pradžios mokyklos vaikams.

Autorė prisipažįsta, kad vaikučiai ir senolė knygoje yra jos šeima. Brolis ir sesuo dar ir dabar tebegyvena Lietuvoje.

— Labai mėgdavom skaityti pasakas, — ji prisimena. Dalį senolės pasakojimų ir atspausdinusi šiame rinkinyje.

Nors rašytoja pati vaikų neturi, bet sako "aš juos myliu." Savo rašymą dar ir taip pagrįdžia:

— Reikia, — sako, — Lietuvai atsidėkoti už išauklėjimą. Juk be galo trūksta vaikams knygų. Visi žino.

Skundžiasi, kad didžiausias sunkumas lietuviškos knygos leidime yra platintojų trūkumas, kurio priežastis skaitytojų trūkumas.

— Tai lyg koks užburtas ratas, — sako autorė. — Be skaitytojų nėra platintojų, be

platintojų negali būti skaitytojų.

Ji rašyti pradėjo 1939 m., atvykus į Ameriką. Lietuvoje baigė Tauragės mokytojų seminariją, o Chicagos universitete studijavo slavistiką. Kilimo ji taip pat nuo Tauragės ir dabar dar tebežemaitėja. Gimus 1913 m.

LAISVALAIKIŲ KELIAUJA

Be rašymo, autorė ir jos vyras, kuris yra anglų kalbos mokytojas ir režisierius, mėgsta dar ir keliauti. Jiedu vasaras paprastai praleidžia palapinių stovyklose kuriame nors valstybiniame parke.

— Jeigu norit eksperto šioje srityje, tai va, — sako ji, rodydama į save.

Autorė apvažinėjus visa Ameriką, buvo Graikijoje, iš kur jos vyras yra kilęs, tik į Lietuvą nebuvo progos nuvažiuoti.

Susirašinėjimą dėl knygų leidimo Lietuvoje pradėjo vedusi su A. Venclova, kuris tada buvęs Rašytojų draugijos valdyboje ir su M. Sluckiu, su kuriuo susipažino, kai tasai lankėsi Amerikoje 1960 m. Dabar ji reikalus tvarkanti tiesiog su VAGOS leidykla. VAGA specializuojasi grožinės literatūros leidime.

— Ilgai jie į mano laiškus neatsako, — skundžiasi autorė.

Tačiau ji, matyt, patenkinta, radus tokia plačią rinką savo knygoms Lietuvoje. Žinia, kad jas greičiau išperka, kaip panašias vietinių rašytojų knygas. Ji mananti, kad ir honoraro jai esą paskirta, nors, sako, tiesioginio pareiškimo šiuo klausimu jai niekas nepadarys. Ji net sumos nežinanti.

DĖL HONORARO NEAIŠKU

Ji tiki, kad, jei kada sugalvotų Lietuvoje paatostogauti ir gautų leidimą, tai tuos pinigų ten atgautų. Į užsienį rusai dolerius leidžia tik išimtiniais atvejais, kas jau seniai yra žinoma iš amerikiečių rašytojų protestų, kurių knygos ten dažniausiai be atsiklausimo spausdinamos.

Rašytoja išsidavė, kad turi dar tris paruoštus rankraščius, bet nenorėjo nieko sakyti apie spausdinimą.

— Gal nieko neišėis, — kukliai pasakojo ji, — kam čia iš anksto reklamuotis.

Lietuvių enciklopedija ir taip paskelbė, kad jos "Senolės pasakos" pasirodė 1964 m., kai iš tikrųjų knyga išvydo pasaulį tik dveji metai vėliau.

Rankraščiuose tebėra eiliuotų pasakų rinkinys, kita, neeiliuota, pasakų knyga ir fantastiniai apsakymai iš gyvulių gyvenimo.

"Senolės pasakos" ir kai kurias kitas jos knygas ji pati pardavinėja. Norintieji pirkti gali rašyti: 1945 Maple, Evanston, Ill., 60201. Naujoji knyga taip pat gaunama VIENYBĖJE ir pas daugumą žinomų platintojų.

buvo miegūstos, ji pajuto grimstanti į patalą ir vėl užsimerkė. Tada išgirdo paupio krūmuose čiulbant lakštingalas. Jai rodėsi, kad čiulbesy skamba žodžiai:

*Kas stipriai jaus,
Giliai žiūrės,
Visus, visus karštai mylės, —
Tasai visų mintis sugaus
Ir jas į pasakas sudės.*

Iš tolimo miško atskambėjo aidas:
*Tam ant kelio akmenėlis
Deimantu žerės,
Medis, paukštis ir žvėrelis
Žodžiais prakalbės...*

Aldutei paliko gera gera, ir ji užmigo.

GERIAUSIOS METŲ PREKĖS

Dovanos jųsų giminėms

ir artimiesiems USSR

JŪSŲ PATARNAVIMUI PODAROGIFTS, INC.
PARODŲ SALEJE IŠSTATYTI TIK KĄ GAUTI
"LAIMĖTOJAI" TARPTAUTINĖSE PARODOSE.

Susipažinkite su naujausiu modeliu automobilio
"MASKOVIC". Šis automobilis Jųsų neapvils.

Apžiūrėkite pagerintos kokybės motociklą "IZH-PLANETA"; televizijos aparatai naujausios konstrukcijos; FOTO APARATAI su patobulintais objektyvais, pagamintais iš ypatingo stiklo; ekonomiškai ŠALDYTUVAI; elegantiški KAILIŲ PALTAI ir KEPURĖS iš pagarsėjusių rusiškų kailių. MEDŽIAGOS įvairiomis spalvomis. Pagarsėję rusiški delikatesai: grūdėtos ikros, didžiųjų vėžių konservai "Čatka" ir "AKO", o taip pat kiti maisto produktai.

VISĄ TAI GALITE PIRKTI PAS MUS!

Pirktos specialiai atpigintomis kainomis prekės pristatomos Jųsų giminėms ŽEMOMIS KAINOMIS, NERIBOTAS KIEKIS - BE MUITŲ - BE KITŲ MOKESČIŲ, garantuoja skubų tikslų dovanų pristatymą ir pranešimą apie jų gavimą.

REIKALAUKITE mūsų naujų katalogų, kuriuose rasite pasirinkimui daugybę pramonės gaminių ir maisto produktų.

DOVANŲ PAŽYMEJIMAS — geriausias būdas

- užsakyti dovanas savo giminėms USSR!

JIS ŽYMIAM SUPRASTINS užsakymų formalumus;

- mus;

IŠPILDYS bet kokius Jųsų giminų pageidavimus;

- mus;

PATENKINS juos pasirenkant užsakytų prekių

- pagal savo skonį ir jų kokybę;

PADEŠ suderinti Visasąjunginės importo —

- eksporto "Vnešposyltorgui" priimti užsakitų įmonių prekėms, nenurodytoms kataloge,

NUSTEBINS Jus savo prikėjiška specialybe.

Išimtinai palankūs kainomis — keliai Jųsų artimiesiems, gyvenantiems USSR į puikiausius kurortus Sovietų Sąjungoje. Jų vaizdai išstatyti

PODAROGIFTS, INC. Parodinėje Salėje.

Rašykite, skambinkite, reikalaukite informacijų iš Podarogifts, Inc. — vienintelės firmos

J. A. V-se turinčios specialią sutartį su

V/O "Vnešposyltorg" išpildyti dovanų užsakymus Jųsų giminėms USSR.

PODAROGIFTS, Inc.

220 PARK AVENUE SOUTH

(kampas 18th St.)

NEW YORK, N. Y. 10003

Tel. 212 - 228 - 9547

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus,

apdraudimo reikaluose, užpildant taksus.

ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susisiekimo

priemonėmis į visas pasaulio vietas.

MONEY ORDERS.

87-09 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.

Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

Kanados "pažangieji"

Tokiu vardu paprastai vadinami senosios emigracijos lietuviai, kurie priklauso "Sūnų ir Dukterų Draugijai" ir susisplėtę apie Liaudies Balsą.

Toronte, Claremont g-jė, jie turi savo namus - klubą, salę, kurioje nuolat šaukia susirinkimus, rengia balius, šokius, bet tik savųjų tarpe, žinoma, jie nedraudžia ten lankytis ir naujiems ateiviams (dipukams), netgi džiaugiasi, jei kas ateina, bet naujieji ateiviai yra aklaai atsitirboję nuo pažangiųjų ir nieko bendro nenori turėti.

Tik vieną sykį (1957 m.) dipukai buvo užplūdę Claremont salę, kai grįžusi iš pirmos ekskursijos Lietuvon grupė pažangiųjų, darė viešą pranešimą.

Kanados Liet. Bendruomenės vadovai pradžioje padarė didelę klaidą, atsitirbodami nuo pažangiųjų ir neieškoję bendros kalbos sustiprinti Liet. Bendruomenę. Tų "pažangiųjų" Kanadoje gali būti nuo 3000 iki 5000, bet iš jų 4/5 yra paprasti darbininkai, kurie politika mažai domisi, bet jie priklauso "Sūnų ir Dukterų" pašalpinei draugijai tik iš seno papratimo ir kad turi šiek tiek naudos apdraudos atžvilgiu.

Reikia suprasti ir jų padėtį. Dar prieš depresijos laikus 1927 - 1930 m.m. iš Lietuvos paprastai darbininkai vyko į užjūrus, ieškodami darbo ir duonos.

Atvykę Kanadon, pradėjo organizuotis į "Sūnų ir Dukterų D-ją", kuriai pradžioje priklausė visi (ne tik pažangieji). 1930 m. įsteigęs Liaudies Balsas buv. vienintelis lietuvių laikraštis Kanadoje. Jis ir davė ružav antspalvį pirmiems ateiviams ir jų organizacijoms.

Didesniuose miestuose, kaip Montrealyje, Toronte, atsirado ir lietuvių inteligentų, kurie organizavosi ar prie jau esamų bažnyčių ar atskirai (SLA). Jie įsteigė savo laikraštį Nepriklausoma Lietuva tik 1940 m.

Paprasti žmonės, darbininkai, daugiausia buvo išsiklaidę provincijos miesteliuose, kasyklose, kur tik gaudavo darbo.

VASARIO 16 MINĖJIMAS
MIAMI, FLORIDOJE

Minėjimas įvyko vasario 20 d. Miami Lietuvių Pilečių Klubo salėje, vadovaujant ALTo pirmininkui dr. S. Tamošaičiui. Pagrindines kalbas pasakė miesto mēras R. K. High, šiuo metu renkās balsus tapti Floridos gubernatorium, taipgi legislatūros kandidatui Featherstone ir Falk. Iš lietuvių kalbėjo Balso pirmininkas kun. Martinus, dr. S. Tamošaitis ir Dan Kuraitis, Frances Barlsaitė, pastaruoju metu dažniau pasirodanti lietuvių publikai, sudainavo tris lietuviškas dainas ir ariją iš Puccini operos Boheme, Minėjimas praėjo pakilia nuotaika; dalyvavo lietuvių ne tik iš Miami, bet ir iš tolimesnių Floridos miestų; taipgi nemažai turistų iš Šiaurės. Programą pravedė mokytoja Ona Kaulakienė; po vakarieniškos liaudies dainų pyne, visus dalyvius įtraukdamas, gabiai pravedė kun. Martinus. Aukų buvo surinkta apie \$700. Dalyviai vienbalsiai parėmė ALTo rezolucijas ir pasirašė po Jaunimo Peticija Jungtinėms Tautoms.

D. W.

1948 m. teko aplankyti daug tokių šeimų Sudbury, Creighton North Bay ir kitur, visi jie labai malonūs ir vaišingi, bet, kai paklausiau, kodėl jie skaito Liaudies Balsą, o ne Nepriklausomą Lietuvą, tai jie atsakė: "Mes pripratome prie jo, o dipukų laikraščiai mums sunku suprasti".

Toronto pažangiųjų "hard core" vadovybę sudaro: Liaudies Balso redaktorius J. Yla, redakcijos narys, spaustuovės vedėjas-linotipininkas Z. Janauskas ir namų administratorius K. Kilikevičius. Montrealyje: Lesevičius, Vilkelis ir kiti. Ten senųjų ateivių įsteigta DLK Vytauto Klubas ir namai yra valdomi bendrai su naujais ateiviais, ir net pirmininku išrinktas dipukas. Taip pat ir Winnipege dipukai įsiterpė į senųjų klubo valdymą.

Tik Toronte, dėl didelės katalikiškų organizacijų persvaros, pasiliko nesugriauta

kinų siena. Kartais keistai atrodo, kai skautai Tėviškės Žiburluose ir Liaudies Balse užuojautą tam pačiam asmeniui mirus: "jis buvo geras katalikas" - "jis buvo geras liaudies draugas". Taip pat laikraščiai aprašo ir vedybas tų pat asmenų. Taigi, skirtumo tarp lietuvių baveik nėra. Pasaulio Liet. Bendruomenės pirm. J. Bačiūnas teisingai rašė, kad mums reikia ieškoti to, kas mus jungia, bet ne to, kas mus skiria. Katalikus ir pažangiečius jungia ta pati lietuvių, tai, norint sustiprinti Liet. Bendruomenę, reikia rasti bendrą kalbą visiems lietuviams.

J. KIRUPIS

* ARGENTINOS LIETUVIAI, Argentinos Liet. Balso iniciatyva, yra sumanę išleisti neseniai Paryžiuje mirusios istorikės dr. Jonė Deveikės raštus.

REPUBLIC LIQUOR STORE

JUOZAS BRUŽINSKAS
Vedėjas

322 Union Avenue
Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EV 7-2089

Ray's LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIŪNAI

Įvairiausi amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 Lefferts Blvd., Richmond Hill, N. Y.

Tel. Virginia 3-3544

WHITE HORSE Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami polaidotuviniai pietos.

PRANAS BRUČAS
Savininkas

86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.

Tel. Virginia 6-9519

PRANAS BRUČAS

GERIAUSIAS

Insurance ir Real Estate

PATARNAVIMAS PAS

John Orman Agency

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas Virginia 6-1800

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

Jack Sharkey - Žukauskas savo lankymosi metu Chicagoje. Apie jį plačiau buvo praėjusiuose Vienybės numeriuose.

V. Noreikos nuotrauka

Sporto klubo atstovai ir sporto darbuotojai savo suvažiavime sausio 22-23 dd. Detroito kalbėjo ir apie sporto laikraščio reikalus. Sporto sąjungos centro valdyba čia pranešė, kad toks laikraštis bus atgalvintas. Tačiau diskusijose atsirado "išmintingas" pasiūlymas -- tartis su Pasaulio Lietuvių Bendruomenės biuleteniu -- Pasaulio Lietuvių dėl koncepcijų jame. Kaip praneša Tėviškės Žiburiai, pasiūlymas skambėjo taip:

Kreiptis į Pasaulio Lietuvių Bendruomenės leidžiamą biuletenį, išsiaiškinti kokiu būdu ir ar iš viso būtų galima gauti sąjungai atitinkamas mūsų (sporto) reikalingas būdas jame dalyvauti -- vietos dydis bei visi kiti su tuo susiję klausimai. Jei atsakymas bus palankus, praktiškas ir lengvai prieinamas, sąjunga gali nutarti savo atskiro laikraščio ir nebeleisti.

Sunku suprasti, kas tokį pasiūlymą davė ir kas buvo tą biuletenį -- Pasaulio Lietuvių matęs. Mums gi atrodo, kad tas biuletenis yra skiriamas tik labai siauriems reikalams: daugumoje bendruomeninei veiklai, pranešimams. Nors Bendruomenė save vadina plačia organizacija, tačiau iš tikrųjų, tai ribotos apimties grupė, kuri neturi ir vargu, ar beturės

platesnį visuomeninį pobūdį. Tas biuletenis yra neįdomus, anemiškas, oficialus. Prie tokio leidinio glaustis sportininkams būtų panašu į ėjimą į kapines.

Nenuostabu, jog toks leidinys neranda paramos tautiečių tarpe. Per trumpą laiką Pasaulio Lietuvis turėjo net 9,000 dol. nuostolio, kuriuos didžiąja dalimi padengė pats Pag. L. B. pirmininkas iš Taboro Farmos, Michigane. Tačiau klausimas, kaip ilgai jis trauks iš kišenės žaliukus, gal tik iki, kol bus Bendruomenės pirmininku? O kas toliau? Tad ir šiuo atveju, nors ir Pasaulio Lietuvis, būtų įdomus leidinys, dėl jo finansinių negalavimų vargu, ar būtų tiksli prie jo glaustis. O, be to, ką jis galėtų sportininkams padėti: duoti puslapį, du, tris? Ką jį juos būtų galima sutalpinti? Trumpą kroniką, kaip kad tame leidinyje atžymima kita mūsų veikla? Tačiau juk sportininkams reikia arenos, kur būtų diskutuojami sporto reikalai, viešai ir atvirai, net nepriklausomai nuo kokios Bendruomenės ar kitos nors organizacijos.

Žinoma, daug kas norėtų, kad sportininkai pūstų į vieną ar kitą politikierių dūdą, kad jais, prireikus, būtų galima pasinaudoti, tačiau tas šiame krašte kitų tarpe nėra labai praktikuojama.

Geriausias Lietuvos čiuožėjas Liudas Baradas.

Gera, kad Bendruomenė rėmė krepšinininkų išvyką į Australiją, tačiau, ką gero pačiai Amerikos lit. sporto organizacijai ši išvyka davė? Kai kurie mūsų politikieriai iš to gavo sau asmeniškos naudos, populiarumo, bet sporto organizacija nuo tokių verčiau turėtų šalintis.

Tad yra tik vienas kelias -- sportininkų atskiras laikraštis, kuris galėtų eiti taip, kaip praityje yra buvę. Nebūtina jį turėti būti storas, dažnas, bet savas. Čia reikėtų sugėbančių, darbščių žmonių talkos, bet ne tokių, kurie bent 3 metus jau žadėjo išleisti sporto metraštį (vietoje laikraščio), bet neištesėjo. Žadėjimas yra vienas dalykas, o leidimas (konkretnas darbas) -- kitas. Tą dabartinė centro valdyba turėtų gerai suprasti!

* ŠEŠIOLIKTŲJŲ S. Amerikos liet. sporto žaidynių stalo teniso varžybos yra rengiamos kovo 5-6 dd. Detroito, Cobo salėje. Individualinės rungtys bus dviejų minučių sistema, komandinės -- vieno.

* V. BINKIS (pirm.), J. Dambrauskas, J. Krėpauškas sudaro naująją Australijos liet. sporto vadovybę.

* VID. VAKARŲ sporto apygardos prieauglio klasių krepšinio pirmenybės įvyks kovo 19-20 d. d. Chicagoje, Foster Parko salėje. Čia bus žaidžiama A, B, C, D klasėse. A klasėje gali žaisti gimusieji 1947 m. arba vėliau, B kl. -- 1950 m. arba vėliau, C kl. -- 1952 m. arba vėliau, D kl. -- 1954 m. arba vėliau.

NEUŽMIRŠKITE
ATNAUJINTI
VIENYBĖS
PRENUMERATĄ!

Lietuviai Advokatai

S. Bredis, Jr.
37 Sheridan Avenue
Brooklyn 8, N. Y.
Tel. AP 7-7083

C. A. Voket
(Vokietaitis)
41-40 74th Street
Jackson Heights, N.Y.
Tel. NEWton 9-6620

Juokinga...

Gaisro metu

Vidurnaktį miestelyje kilo gaisras.
- Velniška tamsa! - pasigirdo gaisrininko balsas.
- Netgi nematyti, kur gesinti.
Čia priėjo Kindziulis ir tarė:
- Palaukite, kol geriau įsiliepsnos.

Pavasari

Būrelis vyrų šnekučiuoja si apie orą.
- Kad dar palytų toks šiltas lietutis, tai viskas be matant iš žemės išlištų.
Čia priėjo Kindziulis ir tarė:
- Žmogau, ar pasiutai! Aš prieš pora dienų savo uošvę palaidojau.

Pamiršo

- Nosinės kamputyje užmezgiau mazgelį ir pamiršau, ką aš turėjau prisiminti.
Čia priėjo Kindziulis ir tarė:
- Tur būt, išskalbi ją.

Patikimiausias žmogus

- Kam geriausiai patikėti paslapti?
Čia priėjo Kindziulis ir tarė:
- Melagiui. Jeigu jis ir išplepės, vis vien juo niekas nepatikės.

SMEIŽIKAS

Pažiūrėjęs baletu spektaklį, kitą dieną parašė Kultūros ministerijai skundą. Girdi. Operos ir baletu teatro artistai -- simulantai: visą vakarą šokinėja po sceną, bet nedainuoja.

Remkite biznierių,
kurie remia Vienybę.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1,113 Mt. Vernon Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Koplyčia laidotuvėms Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand Street Brooklyn, N. Y.

NOTARY PUBLIC

Tel. STagg 2-5043

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

ANITA R. GARSZVA JOHN A. PAULEY

231 Bedford Avenue, Brooklyn 11, N. Y.

Telefonas: EVergreen 8-9770

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

* **AUKSO ŽASIS**, lietuviška pasaka, filme, New Yorko publikai bus pristatyta balandžio 2-3 dienomis Brooklyn Academy of Music salėje. Filimų rodytus rengia New Yorko Liet. Prekybos Rūmai. Bal. 2 d. po premjeros, šalia esančiame Granados viešbutyje įvyks vakarienė, kurioje new-yorkiečiai taip pat bus kviečiami dalyvauti. Vakarienės bi-lietų kaina \$7.

* **NEWYORKIETIS V. KARMAZINAS** anądien Daily News laišku skyriuje redakcijai rašo: "New Yorkas turi importuotą senatorių, importuotą trafiko komisjonierių ir dabar importuotą policijos komisjonierių. Aš nenoriu tikėti, kad didžiausias pasaulyje miestas negalėtų surasti tiems postams tinkamų asmenų."

* **VIENYBĖS LEIDĖJA VALERIJA TYSLIAVIENĖ** ir red. Salomėja Narkėliūnaitė ateinančią savaitę išskrenda į Chicago, kur Vienybės atstovybė rengia lietuviškų filmų vakarus ir spaudos parodą ryšium su Vienybės 80 metų sukaktimi.

* **NADAS RASTENIS**, teisininkas, rašytojas, poetas ir vertėjas, ilgametis Vienybės skaitytojas Baltimorėje, Md., šiemet sausio 4 d. sukako 75 metus amžiaus. Sukaktuvininkas dalyvauja ir visuomeninėje veikloje, bet daugiausia pasižymėjęs lietuviškų veikalų vertimu į anglų kalbą. Jis, tarp kitų dalykų, išvertė Baranausko "Anykščių šilelį" ir Donelaičio "Metus," kuriuos šiemet žada išleisti Lietuvių Dienos Kalifornijoje.

* **IEVA TREČIOKIENĖ** buvo pagerbta Newarko Liet. Demokratų mėnesiniame susirinkime ryšium su jos 25 metų sekretorystės sukaktimi. Klubo pirmininkas Snelder dėkojo sukaktuvininkei už puikų pareigų ėjimą, o klubo vicepirmininkė Strimokienė įteikė dovaną. Šis klubas gyvuoja per 35 metus ir turi apie 140 narių.

* Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos New York Skyriaus Valdybą 1966 metams sudaro šie asmenys: S. Remėza, pirmininkas, A. Garbauskas, vicepirmininkas, A. Gustaitis, vicepirmininkas, A. Ošlapas, sekretorius ir A. Vilčinskis, išdalininkas.

Adresas: S. Remėza, 47 Van Siclen Ave., Brooklyn, N. Y. Telef. MI-7-6189.

* **W. CHASE**, Vienybės bendradarbis Hartforde, Conn., praneša, kad JAV Liet. Bendruomenės narių visuotinis metinis susirinkimas įvyks šeštadienio vakare, kovo 12 d., 7 val. vak. Amerikos Liet. Pillečių Klubo patalpose. Valdyba kviečia visus JAV LB narius dalyvauti. Bus valdybos pranešimai iš metinės veiklos, taip pat svarstymas įvairių LB kultūrinių ir organizacinių reikalų.

* **I LIETUVĄ** šiemet vyks nemažai lietuvių, Naujakurių ir Amerikoje gimusių. Dail. Pr. Lapė ketina vykti jau antrą kart ir ten ketina pabūvoti mėnesį laiko. Gegužės pradžioje vyks Dalia Maurukienė su vyru ir dukrele į savo motinos, aktorės Ant. Kubertavičienės 70 m. pagerbtuves. Klek vėliau į Lietuvą vyks V. Tysliavienė su Deme Jonaitiene ir, galbūt, E. Šulaičiu.

* **VIENYBĖS REDAKTORIAUS** Vytauto Širvydo dukra Gloria Dietz neseniai buvo padaryta plaučių operacija. Ligonė tebėra ligoninėje, bet jau sveiksta ir greit sugrįš į savo namus Long Islande. Ji augina dvi dukreles. Vytautas Širvydas su žmona Ona neseniai lankėsi New Yorke pas sergančią dukrą Gloria.

* **VIENYBĖS SKAITYTOJAI**, kurie dar neapsimokėję už prenumeratą, maloniai prašomi už laikraštį atsilyginti.

SALOMĖJA NARKĖLIŪNAITĖ, kuri čia matoma filmuojant lietuvių pasirodymus Pasaulinėje New Yorko parodoje, savo filmus iš Parodos, žygio į Washingtoną, Liet. Kongreso Brazilijoje, iš savo apsilankymo Lietuvoje ir kt., kovo 6 d. rodyt Amsterdamo lietuviams, o kovo 12 ir 13 dd. - Chicagoje. Plačiau apie Chicago filmus žr. psl. 5. R. Kisieliaus nuotrauka

Vaclovas Sidzikauskas (antras iš dešinės), švenčiant Azijos žmonių Laisvės dieną. Iš k. į d.: JAV atstovas Lester L. Wolff, H. E. Nguyen, Yong Shik Kim, V. Sidzikauskas ir Liu Chieh.

STEBĖTOJO PASTABOS

Atkelta iš 7 psl.

Privačiai sutinki ne vieną tautietį, čia turintį savo argumentus ir nuomonę, bet viešumon bijo išeiti: sako -- dar kas komunistu apšauks! Štai, prie ko mūsų "gleich-shaltuojanti" spauda prėję! Smaugai kūrybinį žurnalizmą!

Amerika laisvės kraštas. Minnesota universitetas įkūrė Immigrant Archyves skyrių rinkti išėivių spaudos ir kultūros dalykus. Nežinoma, ar lietuviai jau spėjo ką padovanoti, bet ukrainas prof. Granovkis padovanojo savo per 35 metus rinktą ukrainistiką. Ta proga pasakė ir kalbą: "Būčiau menkas Amerikos pilietis, jei, džiaugdamašis šio krašto teisėmis ir dovanomis, pamirščiau savo tautiečius užjūryje, kurie tokių palaimų dar neturi. Čia apsigyvendami, ukrainai atsivežė ne tik savo darbingą sumanumą ir darbo pajėgas, bet ir savo tautos laisvės sapnus bei troškimą mylėti ir ginti tą asmeninę laisvę, kurią čia rado."

BALFas sausio mėn, Sibiro lietuviams išsiuntė 44 stuntinius, kurie kainavę \$3,177. Lenkijon pasiūsta 49. Įdomu, kad du stuntiniai duoti ir Amerikos lietuviams sušelpiti! Reiškia, ir BALFas, sykiu su prez. Johnsonu, varo "war against poverty."

"Konservatorių" klubo pasivadinę 3 asmenys išsiuntinėjo atvirlaiškį, "reikalaujanti" iš Bendruomenės "pašalinti" neįvardintus asmenis, kurių klubo Šerlok Holmsai sugavo "besilankstant komunistams." Pirmuoju pasirašo daktaras ir sukėlia abejojimų, ar turi mūsų įžymiųjų daktarų, Basanavičiaus, Kudirkos ir Šliūpo savybių. Sekretorium rašosi J. Smetona, gabus vyrukas, bet čia, atrodo, nelyginant batsiuvyys pyragus keptų -- nepasimokęs iš kai kurių garsaus tėvo politinių klaidų. Be to, ką konservatoriai konservuoja - silkes statinėje?

Waterbury, Conn., mirė 88 metų Marija Vasiliauskienė, atvykusi Amerikon 1900 m. Laidotuvėse dalyvavo kardi-

niolas Cushing, kuriam velionės sūnus tarnavo ilgus metus kaip šoferis (o po to mirė, dabar tarnauja jo sūnus). Dukters vyras yra kelis mėnesius mūru buvęs Snyder, Vasiliauskienė Amerikai išauklėjo du sūnus, penkias dukteris ir paliko dar 15 anūkių, 11 proanūkių. Tai vienos atelvės lietuvių įnašas Amerikai! Kažin, ar kardinolas Cushing dalyvautų mūsų katalikų Šiluvos kongrese Washingtone, kaip dalyvavo laidotuvėse?

Ryšium su Jaunimo kongresu, kai kas galvą suka dėl jaunimo Lietuvoje. Atstovų neprislūs, o jei ir prislystų, jie mums politiškai nebūtų mieli. Gal prittumėm

"stebėtojais"? ALTO pirm. A. Rudis prižada apmokėti \$600 kelionės lėšas vienam Pietų Amerikos jaunimo atstovui.

Amerikos Balso Lietuvių skyrių aptarnauja 8 lietuviai, vadovaujami dr. K. Jurgėlo: ir J. B. Laučkos, Yra lietuvių, dirbančių kitų tautų skyriuose. Pavyzdžiui, Vietnamo gyvena ir skyrių veda lietuvis. Taip pasakoja Draugo bendradarbis. Lietuvių skyrius įkurtas 1951. Muenchene ir 1958 m. perkeltas į Washingtoną. Kas vakarą Lietuvon duoda po du pusvalandžio programos, o rytais -- po 15 minutų.

PRAMOGŲ KALENDORIUS

Kovo 20 -- Izidoriaus Vasiliaus smuiko rečitalis, akomponuojant fortepijonu Vyteniu Vosiliūnui, -- Town Hall salėje, 43 Street (tarp 6 ir 7 Ave.), New Yorke. Pradžia 5:15 val. p. p.

Kovo 24-27 d. d. -- New Yorko Skautams remti komitetas ruošia dail. Vytauto Igno parodą Maspetho parapijos salėje.

Kovo 26 -- Andriaus Kuprevičiaus fortepijono rečitalis Town Hall salėje, 43 Street (tarp 6 ir 7 Ave.), New Yorke. Pradžia 5:15 val. p. p.

Kovo 26 -- Adv. M. L. Šveikauskienės paskaita Carnegie Endowment patalpose, 345 E. 46th St., New Yorke. Rengia D. L. K. Birutės New Yorko skyrius. Pradžia 6:30 v. v.

Balandžio 2-3 d. d. "Aukso žasis" -- liet. filmas, Brooklyn Academy of Music.

Balandžio 17 -- Lietuvių Moterų Federacijos New Yorko klubo tradicinis Velykų stalas ir paskaita Masonų salėje, 8605 96th Street, Woodhaven, N. Y.

Balandžio 23 -- Lietuvos Atsiminimų radijo 25 metų jubiliejinis banketas Lietuvių parapijos salėje, Newark, N. J.

Balandžio 24 -- Lietuvos Atsiminimų radijo 25 metų jubiliejinis koncertas ir bailius Webster Hall salėje, New Yorke.

Gegužės 7 -- Skautams remti tėvų komiteto ballus Maspetho parapijos salėje.

Gegužės 7 -- Aldonos Kepalaitės fortepijono rečitalis Town Hall salėje, 43 Street (tarp 6 ir 7 Ave.), New Yorke. Pradžia 5:15 val. p. p.

Gegužės 15 -- Parengimas Putnamo mergaičių stovyklos statybai paremti Apreišimo parapijos salėje. Rengia Putnamo Seselių rėmėjų New Yorko skyrius.

Gegužės 21 -- Pavasario šokiai Maspetho Pillečių klube. Rengia Moterų Vienybė.

Gegužės 22 -- Dainų šventė Franklin K. Lane High School salėje dalyvaujant -- Philadelphia, Elizabetho, Rūtos Ansamblio ir Brooklyn Operetės chorams, Rengia Brooklyn Operetės choras. Pradžia 4 val. p. p.

Balandžio 23 -- Santaros-Viesos Federacijos New Yorko skyrius rengia paskaitą, kurią skaitys Bronys Raita. Carnegie Endowment patalpose, 345 E. 46th Street, New Yorke. Pradžia 8 val. vak.